

**Underlag för arbete med budget
2009**

PM 8 oktober, 2008

Innehållsförteckning

1	INTRODUKTION OCH SAMMANFATTNING.....	4
2	BAKGRUND OCH FÖRUTSÄTTNINGAR	6
2.1	SAMHÄLLSEKONOMISK UTVECKLING.....	6
2.2	SKATTEINTÄKTSPROGNOS 2009-2011	7
3	MÅL FÖR 2009.....	13
3.1	REGIONAL UTVECKLING/FOUU	13
3.2	MEDBORGARNA	14
3.2.1	Patienterna	15
3.2.2	Resenärerna.....	16
3.3	MILJÖN	16
3.4	MEDARBETARNA	17
4	KONSOLIDERADE BUDGETUNDERLAG	20
4.1	RESULTATBUDGET	20
4.2	BALANSBUDGET	23
4.3	FINANSIERINGSBUDGET	23
4.4	INVESTERINGSBUDGET.....	24
4.5	LANDSTINGSBIDRAG	25
4.6	LÅNGSIKTIGA FINANSIELLA MÅL	25
4.7	OSÄKERHET OCH RISKER	27
4.8	FINANSIERING/KÄNSLIGHETSANALYS	28
4.9	PLANÅREN 2010-2011	30
5	HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN.....	31
5.1	DEN SAMLADE HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN.....	31
5.1.1	Resultatbudget	31
5.1.2	Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)	32
5.1.3	TioHundranämnden	36
6	TRAFIKVERKSAMHETEN	38
6.1	AB STORSTOCKHOLMS LOKALTRAFIK.....	38
6.2	WAXHOLMS ÅNGFARTYGS AB	41
6.3	FÄRDTJÄNSTNÄMNDEN	43
6.4	REGIONPLANE- OCH TRAFIKNÄMNDEN	44

2008-10-08

7	FASTIGHETER.....	46
7.1	LANDSTINGSFASTIGHETER STOCKHOLM.....	46
7.2	LOCUM AB	46
8	ÖVRIG VERKSAMHET	48
8.1	LANDSTINGSSTYRELSEN	48
8.1.1	Landstingsstyrelsens förvaltning	48
8.1.2	Förvaltningen Nya Karolinska Solna.....	49
8.1.3	Koncernfinansiering.....	50
8.2	MEDICARRIER AB	50
8.3	KULTURNÄMNDEN.....	52
8.4	AB SLL INTERNFINANS	52
8.5	LANDSTINGSREVISORERNA	53
8.6	PATIENTNÄMNDEN.....	53
9	BILAGOR.....	54
9.1	RESULTATRÄKNING SLL-KONCERNEN 2007-2011	54
9.2	BALANSRÄKNING SLL-KONCERNEN 2007-2011	55
9.3	FINANSIERINGSANALYS SLL-KONCERNEN 2007-2011	56
9.4	INVESTERINGSPLAN 2007-2013	57
9.5	LANDSTINGSBIDRAG 2007-2011.....	58
9.6	RESULTATKRAV 2008-2011	59
9.7	RESULTATRÄKNING LANDSTINGET 2007-2011	60
9.8	TAXOR OCH AVGIFTER 2009	61
9.9	VÅRDPRODUCENTERNA	66
9.9.1	Stockholms läns sjukvårdsområde.....	66
9.9.2	Karolinska Universitetssjukhuset	67
9.9.3	Södersjukhuset AB	69
9.9.4	Danderyds Sjukhus AB.....	70
9.9.5	Sjukvården Salem Nykvarn och Södertälje	72
9.9.6	TioHundra AB	73
9.9.7	S:t Eriks Ögonsjukhus AB.....	75
9.9.8	Folktandvården Stockholms län AB.....	76
9.9.9	Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	77
9.9.10	Stockholm Care AB	78

2008-10-08

---

1 Introduktion och sammanfattning

Denna PM är ett underlag för arbetet med budgeten för 2009. Utgångspunkten är det beslut som landstingsstyrelsen tidigare fattat om budgetdirektiven för 2009.

Nämnder och styrelser har utifrån de fastställda budgetdirektiven arbetat fram lokala budgetunderlag som rapporterats in och konsoliderats. Ny skatteintäktsprognos har inarbetats och i underlaget redovisas möjlig resultat-, balans-, investerings- och finansieringsbudget.

I underlaget redovisas också *alternativa intäktsscenarier*, det vill säga effekten på landstingets samlade intäkt av andra skattesatser och priser på SL:s 30-dagarskort än de i direktiven angivna. Därutöver redovisas även ett antal risker.

I budgetdirektiven för år 2009 lyfts följande övergripande mål fram:

- Förbättra tillgängligheten inom hälso- och sjukvården
- Förbättra kollektivtrafikens tillförlitlighet
- Säkerställa en ekonomi i balans

Mål för 2009 är hämtade ur direktiven med en kompletterande skrivning om FoUU i avsnittet om regional utveckling.

Förutsättningarna år 2009, med utgångspunkt från budgetdirektiven, är sammanfattningsvis följande:

- Ekonomin är i balans
- Landstingsskatten sänks med 8 öre
- Beaktat landstingsbidragsförändring till Landstingsrevisorerna i enlighet med LS 0804-0361, 1,2 miljoner kronor
- Medel avsatta för driftsbidrag till Konserthuset, 10 miljoner kronor
- Priset för vuxentandvård höjs med 2,5 procent eller med 17,9 miljoner kronor, ej i enlighet med direktiven
- Taxor för besök på närakuten vid Karolinska samt uteblivna besök på röntgen, fysiologi- och neurofyslab har justerats till 120 respektive 200 kronor, ej i enlighet med direktiven
- Hänsyn har tagits till kostnadsökning avseende överföring utav huvuddelen av CFF (LS 0605-0971) från landstinget till Karolinska Institutet, 20 miljoner kronor, ej i enlighet med direktiven
- Ökat landstingsbidrag, jämfört med budgetdirektiven, till WÅAB för svallvågsstudier (LS 0801-0035), 0,1 miljoner kronor, ej i enlighet med direktiven
- Landstingsbidrag till NKS, 26,3 miljoner kronor, ej i enlighet med direktiven

2008-10-08

- Kulturnämndens (KUN) och SL:s landstingsbidrag har justerats med anledning av att KUN övertar ansvaret avseende Blåsarsymfonikerna från SL,
- Kostnadsreduceringen till följd av den sänkta arbetsgivaravgiften i budgetpropositionen har inarbetats i budgetunderlaget men förutsätter att berörda enheters landstingsbidrag alternativt resultatkrav justeras, 145 miljoner kronor
- Prognososäkerhetspost avseende skatteintäkternas utveckling har i planåren exkluderats och avviker därmed mot direktiven

Avvikelser från budgetdirektiven som ej är inarbetade i budgetunderlaget 2009 är sammanfattningsvis följande:

- Patientnämndens behov av ökat landstingsbidrag, 1 miljoner kronor
- Regionplane- och trafiknämnden äskar projektmedel (utr. trafikprocesser), 2,0 miljoner kronor
- Kulturnämnden hemställer om ökat landstingsbidrag (friskvårdsinsatser), 0,5 miljoner kronor
- WÅAB saknar finansiering för ökad trafikdrift samt kapitalkostnader till följd av investeringar och efterfrågar utökat landstingsbidrag samt taxehöjning, 20,5 miljoner kronor
- TioHundranämnden framställer att kostnadsansvaret för somatisk specialistvård köpt från SLL:s akutsjukhus utanför Norrtälje återförs till Hälso- och sjukvårdsnämnden samt att driftbidraget justeras med anledning av detta med i storleksordning 200 miljoner kronor. Ansvaret och medlen bör överföras till HSN och HSN:s budget behöver därutöver tillföras ytterligare cirka 10 mkr. Flytt av kostnadsansvar för somatisk specialistvård köpt från SLL:s akutsjukhus kommer att innebära att avtalen med avseende på samarbetet mellan SLL och Norrtälje kommun måste justeras
- Utökat antal uppdragsutbildningsplatser för främst specialistsjuksköterskor, LSF, 17,5 miljoner kronor
- Informationskampanj om landstingets miljöarbete (LS 0806-0639), 2,1 miljoner kronor
- LSF:s landstingsbidrag justeras i slutlig budget med 1 288,1 miljoner kronor avseende FoUU-medel och att motsvarande belopp fr.o.m. 2009 särskilt utbetalas från Koncernfinansiering
- I slutlig budget hanteras överföring av medel från LSF till HSN som en följd av beslutet att överföra huvuddelen av Centrum för folkhälsa till Karolinska Institutet i enlighet med LS 0605-0971

2 Bakgrund och förutsättningar

I de följande avsnitten ges först en beskrivning av det makroekonomiska läget. Därefter följer en närmare redogörelse för hur skatteintäkterna bedöms utvecklas de kommande åren. Fokus ligger genomgående på budgetåret 2009 och planåren 2010–2011.

2.1 Samhällsekonomisk utveckling

I budgetpropositionen för 2009 tecknar regeringen en dystrare bild av hur konjunkturer i Sverige kommer att utvecklas under 2009 jämfört med vad man förutsåg i våras. Konjunkturläget bedöms nu ha försämrats och perioden av avmattning förväntas bli längre.

Enligt regeringens bedömning kommer sysselsättningen och bruttonationalprodukten (BNP) att utvecklas i en mer beskedlig takt framöver jämfört med såväl hur utvecklingen har sett ut de senaste åren som med vad regeringen förutsåg i våras. BNP (kalenderkorrigerad) förutses växa med 1,2 procent 2008 och 1,4 procent 2009. Sysselsättningen väntas vända ner 2009 och 2010 för att återigen öka 2011.

Utvalda nyckeltal, procentuell förändring om ej annat anges 2008 års ekonomiska vårproposition inom parentes

	2008	2009	2010	2011
BNP, kalenderkorrigerad	1,2 (1,8)	1,4 (1,9)	2,8 (2,6)	3,4 (2,3)
Arbetslöshet, procent av arbetskraften, 16-64 år	6,0 (5,9)	6,4 (6,1)	6,6 (5,9)	6,0 (5,7)
Sysselsatta, 16-64 år	1,2 (0,9)	0,0 (0,2)	-0,2 (0,2)	0,9 (0,2)
Sysselsättningsgrad 20-64 år ¹⁾	76,0	75,7	75,4	76,0
Lönesumma	6,4	3,9	3,6	5,0
Arbetade timmar	2,2 (1,1)	-0,8 (-0,5)	0,4 (0,2)	1,2 (0,4)
Löner, enl. konjunkturlönestatistiken	4,3 (4,3)	4,1 (4,1)	3,5 (4,0)	3,8 (3,9)
Produktivitet	-0,7 (0,5)	2,1 (2,6)	2,7 (2,0)	2,3 (1,9)
Hushållens konsumtion	1,8	2,3	3,2	3,2
KPI, årsgenomsnitt	3,8 (3,2)	2,4 (2,8)	1,3 (2,5)	2,7 (2,4)

1) Andel av befolkningen i denna åldersgrupp, exkl. sysselsatta i konjunkturberoende och arbetsmarknadspolitiska program

Källa: Budgetpropositionen, prop. 2008/09:01 – Förslag till statsbudget, finansplan m.m.

Den svagare internationella konjunkturen som följt i spåren av den senaste tidens turbulenta utveckling på de finansiella marknaderna har fått globala spridningseffekter. Bland annat har prognosen för svensk exporttillväxt skrivits ner.

En svagare tillväxt har resulterat i att efterfrågan på arbetskraft minskat under året. Den lägre efterfrågan på arbetskraft har lett till en svagare sysselsättningsutveckling och förväntningar om att antalet arbetade timmar blir färre nästa år jämfört med i år. Utvecklingen av antalet sysselsatta förväntas bli negativ under 2009 efter flera år av uppgång.

Hushållens konsumtion har, framför allt i år, minskat till följd av bland annat stigande inflation, fallande börs och en osäker bostadsmarknad. Perioden 2009 till 2011 förutser regeringen att hushållens konsumtion återigen kommer att öka. Denna

2008-10-08

utveckling möjliggörs enligt regeringen av bland annat högre löneökningar 2008 och 2009.

2.2 Skatteintäktsprognos 2009-2011

I detta avsnitt presenteras utsikterna för SLL:s samlade skatteintäkter¹ de kommande åren. Prognosen bygger på underlag framtaget av Sveriges kommuner och landsting (SKL), Statistiska centralbyrån (SCB), Skatteverket samt Finansdepartementet.

Samlade skatteintäkter

De samlade skatteintäkterna 2009 bedöms uppgå till 52 947 miljoner kronor, vilket är en ökning med 1 571 miljoner kronor eller 3,1 procent jämfört med prognos 2008. Jämfört med budget 2008 är ökningen 1 669 miljoner kronor eller 3,3 procent. De följande åren beräknas skatteintäkterna öka i en högre takt, 3,7 procent 2010 och 4,3 procent 2011.

Beräkningarna i tabellen nedan baseras på skattesatsen 12,02 procent 2009, vilket innebär en sänkning med 0,08 procentenheter eller motsvarande 8 öre per skatte-krona jämfört med 2008 års skatteuttagsnivå. Beräkningarna avseende planåren utgår från ytterligare en sänkning med motsvarande 0,12 procentenheter eller 12 öre per skatte-krona till 11,90 procent 2010 och 2011

Samlade skatteintäkter 2007-2011, utfall, budget och prognos

Mkr	Bokslut 2007	Budget 2008	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Skatteintäkter	45 459	47 895	47 966	49 893	51 876	54 603
Generella statsbidrag	4 649	4 631	4 595	4 602	4 697	4 483
Bidrag/avgifter (netto) till utjämningsystemet	-1 396	-1 248	-1 186	-1 548	-1 687	-1 854
Prognososäkerhet						
Samlade skatteintäkter, mkr	48 712	51 278	51 376	52 947	54 885	57 232
Samlade skatteintäkter, procent*	6,0	5,3	5,5	3,1	3,7	4,3

* Förändring från föregående år

Prognos 5, september 2008

Notera att det i beräkningen ovan inte har inarbetats någon prognososäkerhetspost för skatteintäkternas utveckling.

Vid beräkning av de preliminära skatteintäkterna 2009 har regeringens uppräkningsfaktorer för 2008 och 2009 som presenterades i Budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1) använts². Däremot har effekterna av regeringens förslag till prestationsbunden vårdgaranti samt utveckling av den psykiatriska vården inte beaktats i denna prognos. Detta då utformningen och fördelningen av dessa bidrag mellan stat, landsting och kommuner inte har fastställts.

¹ Det vill säga skatt på inkomster från arbete, generella bidrag staten samt avgifter och bidrag till det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

² Beräkningsgrunder: 2009 har uppräkningsfaktorer från regeringens budgetproposition använts för de preliminära skatteintäkterna medan SKL:s uppräkningsfaktorer använts för de övriga posterna i skatteintäkten. För åren 2010-2011 har enbart SKL:s uppräkningsfaktorer använts.

2008-10-08

Nedan följer en närmare beskrivning av de poster i prognosen som tillsammans utgör landstingets samlade skatteintäkter, det vill säga skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Skatteintäkter

Storleken på SLL:s skatteintäkter bestäms av faktorer som både är påverkbara och opåverkbara utifrån ett landstingsperspektiv. Det absoluta flertalet faktorer kan i det korta perspektivet tillskrivas den senare kategorin, och följaktligen ett fåtal den tidigare.

Bland de faktorer som landstinget råder över och är av betydelse är skatteuttaget den främsta. Beslut om nästkommande års skattesats fattas av landstingsfullmäktiges ledamöter i november. Till de faktorer som räknas till kategorin opåverkbara räknas skatteunderlags- och befolkningsutveckling för att nämna två.

Beräkningarna i föreliggande skatteintäktsprognos, med undantag för de preliminära skatteintäkterna 2009, grundar sig på SKL:s prognos för skatteunderlagets utveckling från augusti 2008. I tabellen nedan presenteras olika prognoser för skatteunderlagets utveckling i riket åren 2007 till 2011.

	2007	2008	2009	2010	2011	2007 – 2011
Budgetprop. september 2008	5,6	6,0	4,0	3,7	4,6	26,3
ESV, september 2008	4,9	6,2	3,9	4,2	4,8	26,4
SKL, augusti 2008	5,6	5,4	4,0	4,6	4,7	26,8
Vårprop. april 2007	5,3	5,8	4,2	4,5	4,7	27,0

Procentuell förändring från föregående år samt ackumulerade värden

Skatteverket presenterade under september månad det andra preliminära taxeringsutfallet för 2007 enligt 2008 års taxering. Detta indikerar att den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten 2007 ökade med 5,5 procent jämfört med 2006. Ökningstakten överensstämmer med de antaganden om skatteunderlagets utveckling som SLL baserar sin prognos på. Utfallet baseras på en granskning av 98,9 procent av de deklARATIONER som inkommit till Skatteverket.

SKL gör bedömningen att skatteunderlaget i riket i fjol ökade med 5,6 procent och i år väntas öka med 5,4 procent jämfört med föregående år. Budgetåret 2009 väntas skatteunderlaget utvecklas i en lägre takt, 4,0 procent jämfört med 2008, för att där- efter vända uppåt de efterföljande åren.

Skatteunderlagets utveckling i Stockholms län både bidrar till och förutses följa samma utvecklingsmönster som riket i helhet under perioden enligt SKL:s bedömning, men på en något högre nivå. Skillnaden dem två emellan är att länet bedöms ligga mellan 0,6 till 0,9 procentenheter över riket åren 2007 till 2009, vilket inte har någon större ekonomisk påverkan på SLL:s skatteintäkt.

Skillnaden mellan SKL:s prognos från augusti och regeringens prognos (prop. 2008/09:1) från september för skatteunderlagets utveckling uppgår till en halv procentenhet perioden 2007–2011. Det är förhållandevis stora skillnader mellan bedömningen av skatteunderlagets utveckling 2008 och 2010.

2008-10-08

Till del förklaras skillnaderna av att SKL inte har haft möjlighet att beakta regeringens förslag i Budgetpropositionen för 2009. Till del beror dessa skillnader på att regeringen förutser en större ökning av skatteunderlaget innevarande år jämfört med vad SKL gör. Detta förklaras i sin tur framför allt av skilda antaganden gällande löneökningar och antal arbetade timmar. Därtill förutser regeringen även jämförelsevis större inkomster från sjuk- och föräldrapenning. Denna utveckling motverkas dock något av att grundavdraget höjs.

Avseende planåret 2010 förutser regeringen en lägre löneökningstakt och svagare sysselsättningsutveckling än SKL gör. Detta förklaras huvudsakligen av att regeringen räknar med en jämförelsevis lägre skatteunderlagstillväxt innevarande år. Den 9 oktober kommer SKL att presentera en ny prognos för skatteunderlagets utveckling i vilken regeringens förslag i budgetpropositionen för 2009 kommer att beaktas.

Generella statsbidrag

I tabellen nedan redovisas prognosen för de bidrag som räknas till de generella statsbidragen.

Mkr

Bidrag för läkemedelsförmånen
 Bidrag för minskad sjukfrånvaro; fast del
 Bidrag för minskad sjukfrånvaro; rörlig del
Summa generella statsbidrag

Bokslut 2007	Budget 2008	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
4 376	4 539	4 442	4 442	4 483	4 483
53	53	53	54	54	
221	39	100	107	160	
4 649	4 631	4 595	4 602	4 697	4 483

Prognos 5, september 2008

Statsbidraget för läkemedelsförmånen syftar till att landstingen skall kunna förskriva ändamålsenliga och säkra läkemedel till den enskilde. Förhandlingar om anslagsnivå för 2009 pågår mellan SKL och Socialdepartementet. Det finns dock ingen information om när dessa förväntas vara avslutade.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen 2008 att statsbidraget för läkemedelsförmånen totalt för hela riket ska uppgå till 21,6 miljarder kronor 2009. Detta innebär att bidraget läggs på samma nivå som i fjol. För åren 2010 och 2011 beräknar regeringen att öka anslaget med 200 miljoner kronor till 21,8 miljarder kronor.

Regeringens förslag innebär en väsentligt lägre tillväxttakt jämfört med hur bidraget utvecklats de senaste åren samt även jämfört med de antaganden som gjordes i budgetdirektiven för 2009. En kombination av att regeringen aviserar en lägre ökning av bidraget de kommande åren samt att regeringen sköt till mindre medel för 2008 jämfört med tidigare år leder till att SLL väljer att, med hänsyn till försiktighets-principen, ändra prognosmetod. Från och med nu kommer det bidrag SLL väntas erhålla att beräknas utifrån den ram regeringen aviserar i vår- respektive höstpropositionen för såväl budget- som för planåren. Detta trots att förhandlingarna mellan SKL och företrädare för regeringen om anslagsnivån 2009 i dagsläget inte är klara. Valet att byta prognosmetod innebär dels att risken nu i stället hamnar på uppsidan, dels att effekten jämfört med den förra prognosen blir negativ. Effekten av de ändrade antagandena enligt regeringens förslag beräknas uppgå till -82 miljoner kronor 2009, -125 miljoner kronor 2010 respektive -210 miljoner kronor år 2011 jämfört med den prognos som presenterades i budgetdirektiven.

2008-10-08

Bidraget för minskad sjukfrånvaro, som utgått perioden 2006–2008, förlängs. Bidraget består av två delar, en fast och en rörlig del. Den fasta delen uppgår till 250 miljoner kronor för hela riket och fördelas efter antalet invånare i länen den sista juni. Den rörliga delen bestäms av hur mycket antalet sjukpenningdagar i länet minskar under året. Takbeloppet för det rörliga bidraget uppgår till 750 miljoner kronor för landstingssektorn. Regeringens ambition är att under 2010 se över bidragets utformning, vilket förklarar varför det inte finns någon prognos för detta bidrag 2011. Bidraget för minskad sjukfrånvaro beräknas uppgå till 160 miljoner kronor år 2009.

Det kommunala utjämningsystemet

Riksdag och regering har en övergripande ambition att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet som kommunsektorn ansvarar för. Inom ramen för det kommunalekonomiska utjämningsystemet hanteras de medel regeringen tillskjuter samt de medel som omfördelas mellan kommuner respektive mellan landsting.

I tabellen nedan redovisas prognosen över de olika delarna inom systemet för kommunalekonomisk utjämning. Vid beräkning av bidrag och avgifter för 2009 har Regeringens anslagsram som presenterades i Budgetpropositionen för 2009 inte inarbetats. Skälet till det är att de ändringar av anslaget till utjämningsdelen som sker beror på olika regleringar mellan staten och landstingen. Dessa regleringar har ingen real effekt i den bemärkelsen att de möjliggör att förbättra befintlig eller starta ny verksamhet, eller att minska skatteuttaget. Orsaken till att dessa regleringar görs är att kompensera landsting för ökade kostnader för dels förändringar av skatteunderlaget till följd av nya förslag, dels utökat ansvar.

Kommunalekonomisk utjämning 2007–2011, bidrag och avgifter

Mkr

	Bokslut 2007	Budget 2008	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Kostnadsutjämningsbidrag	358	719	720	616	624	633
Regleringsbidrag	197	184	184	69	-76	
<i>Summa bidrag från utjämningsdelen</i>	555	902	904	684	549	633
Inkomstutjämningsavgift	-1 952	-2 150	-2 090	-2 232	-2 236	-2 251
Regleringsavgift					0	-235
<i>Summa avgifter till utjämningsdelen</i>	-1 952	-2 150	-2 090	-2 232	-2 236	-2 487
Summa bidrag och avgifter för utjämningsdelen	-1 396	-1 248	-1 186	-1 548	-1 687	-1 854

Prognos 5, september 2008

Prognosen för budgetåret 2009 visar på att SLL väntas betala en avgift till systemet för kommunalekonomisk utjämning på motsvarande 1 548 miljoner kronor. Jämfört med prognos 2008 innebär det en avgiftshöjning med 362 miljoner kronor. Förändringen kan hänföras till tre poster, av vilka en högre inkomstutjämningsavgift (-142) är den största mätt i absoluta tal.

I det kommunalekonomiska utjämningsystemets kostnadsutjämningsdel utjämnas för opåverkbara och kostnadsdrivande skillnader mellan landsting. Dessa kan antingen orsakas av exempelvis skillnader i demografisk sammansättning, eller av att kostnaden för att producera en viss service skiljer sig åt mellan landsting. Inga förändringar har föreslagits inom denna del.

2008-10-08

Regleringsposten används för två ändamål. Dels regleras skillnaden mellan statens anslag till och eventuella kostnader³ för systemet. Dels hanteras här förändringar i ansvars-/uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunsektorn enligt finansieringsprincipen.

Om statens kostnader för det kommunalekonomiska utjämningsystemet överstiger summan av statens anslag och de avgifter som betalas in blir regleringsposten negativ och sektorn får betala en så kallad regleringsavgift, och vice versa (men kallas då för regleringsbidrag). Regleringsbidraget/-avgiften beräknas som ett enhetligt belopp per invånare i riket.

I budgetpropositionen för 2009 (Prop. 2008/09:1) lägger regeringen ett förslag som inte innehåller några reala tillskott till anslaget för kommunalekonomisk utjämning de närmsta åren. Att regeringen inte ökar anslaget till systemet innebär att en allt större del av de medel regeringen tillför systemet kommer att gå till att finansiera inkomstutjämningen. Att anslagsramen hålls oförändrad påverkar regleringsposten negativt. Mer konkret innebär det att de generella statsbidragen reduceras med motsvarande tillväxttakten i skatteunderlaget och därmed dämpar den samlade skatteintäktsutvecklingen.

SLL:s *inkomstutjämningsavgift* beräknas utifrån skillnaden mellan länets beskattningsbara inkomster och det skatteutjämningsunderlag som för landsting motsvarar 110 procent av medelskattekraften i riket. Den del av inkomsterna som överskjuter detta gränsvärde multiplicerat med 85 procent av medelskattekraften samt hänsyn tagits till de skatteväxlingar som skett mellan kommuner och landsting resulterar i landstingets avgift för inkomstutjämningen.

För budgetåret 2009 beräknas SLL:s avgift till inkomstutjämningen uppgå till 2 232 miljoner kronor. Jämfört med prognos 2008 är det en avgiftshöjning med 142 miljoner kronor eller 6,8 procent. Höjningen följer av att skattekraften i länet utvecklas i en snabbare takt jämfört med riket i övrigt. Uttryckt annorlunda ökar skatteunderlaget räknat per invånare mer i länet än i riket. Åren 2010 och 2011 väntas denna utveckling fortgå, varmed SLL:s avgift till inkomstutjämningen väntas öka.

Känslighetsanalys

Att ta fram ett intervall eller en uppgift om hur stor sannolikheten är för att den samhällsekonomiska utvecklingen kommer att förändras jämfört med den bedömning som gjorts är svår, för att inte säga i princip omöjlig. Detta följer av att beräkningen av skatteintäkterna baseras på ett antal variabler som antingen direkt eller indirekt interagerar med andra faktorer på såväl ett nationellt som internationellt plan.

En prognos är per definition osäker och bör betraktas som en bästa möjliga bedömning av den framtida utvecklingen vid en given tidpunkt.

Till skillnad från att göra en riskbedömning är det däremot möjligt att skatta effekten av en förändring i en eller en kombination av de variabler och antaganden prognosen grundas på, allt annat lika. Vilken effekt, på landstingets skatteintäkter, som föränd-

---

³ Med *eventuella kostnader* åsyftas differensen mellan summan av de bidrag som utbetalas från och summan av de avgifter som betalas in till systemet

2008-10-08

ringen av olika variabler och antaganden får med bäring på budgetåret 2009 redovisas i nedanstående tabell.

Nettoeffekt på skatteintäkterna vid förändring av en variabel, allt annat lika

Mkr	2009	2010	2011
Skatteunderlag länet 2007, ± 1 procentenhet	± 97	± 97	± 103
Skatteunderlag riket 2007, ± 1 procentenhet	± 322	± 340	± 359
Uppräkningsfaktor riket 2008, ± 1 procentenhet	± 364	± 372	± 393
Uppräkningsfaktor riket 2009, ± 1 procentenhet	± 369	± 477	± 400
Skattesats 2009, ± 0,1 procentenheter (=10 öre)	± 417	0	0
Skattesats 2010, ± 0,1 procentenheter (=10 öre)	0	± 436	0
Skattesats 2011, ± 0,1 procentenheter (=10 öre)	0	0	± 459

Nedan följer ett par exempel på hur känslighetsanalysen skall avläsas:

Skatteunderlaget i riket 2008 beräknas öka med 5,4 procent i SLL:s nuvarande skatteintäktsprognos jämfört med 2007. Om skatteunderlaget i stället skulle öka med ytterligare 0,5 procentenheter, dvs. uppräkningsfaktorn för riket 2008 med 5,9 procent kommer de samlade skatteintäkterna budgetåret 2009 att öka med 182 miljoner kronor. Då skatteunderlaget i riket 2008 förändras påverkas även basen utifrån vilken skatteintäkterna 2010 och 2011 beräknas. Effekten av att skatteunderlaget i riket 2008 antas växa med 5,9 procent innebär att SLL beräknas få ökade inkomster med 186 respektive 197 miljoner kronor per år 2010-2011 jämfört med nuvarande prognos.

Skattesatsen för budgetåret har i den föreliggande prognosen antagits vara 12,02 procent, en sänkning med skattesatsen med 0,08 procentenheter (8 öre per skattekrone) jämfört med skattesatsen för 2008. Om skattesatsen för 2009 skulle vara oförändrad, dvs. 12,10 procent, skulle skatteintäkterna 2009 öka 334 miljoner kronor ($0,8 \cdot 417$) jämfört med SLL:s nuvarande prognos för skatteintäkternas utveckling.

3 Mål för 2009

I avsnittet nedan redovisas mål för 2009.

3.1 Regional utveckling/FoUU

Landstinget ska bidra till att länet utvecklas som en öppen och tillgänglig region samt till en resurseffektiv tillväxtregion med god livsmiljö.

Arbetet med den regionala utvecklingsplanen (RUFSS 2010) utgår från visionen att regionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Den nya regionala utvecklingsplanen kommer att antas år 2010 och tas fram i samråd med kommuner, näringsliv och andra aktörer i regionen. Indikatorer för uppföljning av den regionala utvecklingsplanens mål kommer att utvecklas i det pågående RUFSS-arbetet.

Hälsa- och sjukvården, trafikverksamheten, den regionala utvecklingsplaneringen, kulturverksamheten med flera landstingsverksamheter har alla betydelse för regionens utveckling. Alla berörda förvaltningar/bolag ska medverka i arbetet med den nya planen. Landstingets verksamheter ska bidra till att länet utvecklas i enlighet med den regionala utvecklingsplanens mål.

Det projekt som pågår tillsammans med berörda kommuner för att utveckla den regionala kärnan i Flemingsberg ska fullföljas, med en tydlig koppling till utvecklingsprojekt som leder till företagsetableringar. Landstingets långsiktiga engagemang i verksamheterna vid Karolinska Institutet ska fortsätta. Landstinget bidrar till utvecklingen i Norra stationsområdet, bl.a. genom den fortsatta planeringen av ett nytt universitetssjukhus på Karolinska Universitetssjukhusets område i Solna. Tillsammans med berörda högskolor och andra aktörer ska landstinget fortsätta verka för att stärka Stockholmsregionen inom life science. Detta arbete kommer att intensifieras under 2009.

Samarbetet i Stockholm-Mälardalen stärks, såväl i arbetet med en ny regional utvecklingsplan som i landstingets egna kärnverksamheter. Stockholms läns landsting kommer därför under 2009 att fortsätta att aktivt arbeta med regionfrågan tillsammans med intresserade kommuner och landsting i Mälardalen i syfte att bidra till att minska administrativa hinder för att öka människors fria rörlighet, ökad ekonomisk tillväxt och möjliggörandet av fler jobb. Vidare ska landstinget verka för att fler befogenheter ska kunna flyttas över från staten till den regionala nivån. För Stockholm/Mälardalen finns stora fördelar med en ökad regional samverkan inom flera för landstinget viktiga områden.

Stockholmsregionen är Sveriges viktigaste tillväxtregion och måste få utrymme att växa utan hinder. Stockholmsregionen kommer också att gynnas av att övriga regioner blir större och har större egen ekonomisk bärkraft. Samtidigt måste landstingets internationella kontakter intensifieras. De ska dels bidra till regionens övergripande utveckling, dels främja utvecklingen av landstingets egna verksamheter.

Skärgårdens unika boende- och rekreationsmöjligheter är viktiga för tillväxt och internationell profilering. Att ta tillvara dessa möjligheter är ett av målen med utvecklingspolitiken i skärgården.

2008-10-08

Landstinget satsar betydande resurser inom FoU. Tillsammans med statens bidrag uppgår den samlade resursen till nästan 1 mdkr. Landstinget har under 2007 tillsammans med KI träffat överenskommelse om ett fördjupat samarbete inom forskning och utbildning. Den gemensamma visionen är att utveckla hälso- och sjukvården, den medicinska forskningen och utbildningen så att Stockholmsregionen får en nationell och internationell konkurrenskraftig sjukvård och forskning.

Till stöd för den gemensamma visionen ska KI och landstinget driva samverkan inom ramen Stockholms Akademiska SjukvårdSystem (SASS) för att förverkliga följande målsättningar:

- Den kliniskt inriktade medicinska forskningen skall ha en tydlig koppling till hälso- och sjukvårdens behov
- Ett vetenskapligt synsätt skall genomsyra vården på alla nivåer
- Tiden för överföring av vetenskapliga rön till klinisk praxis skall väsentligen förkortas
- Forskningen skall hävda sig väl internationellt
- Kompetensutveckling i hälso- och sjukvården skall stärkas genom gemensamt ansvarstagande för utbildning

För att stärka samverkan med läkemedelsindustrin har landstinget inrättat en särskild organisation, Karolinska Trial Alliance (KTA) för att koordinera och stimulera klinisk forskning inom läkemedelsområdet. Samarbetet med industrin skall fortsätta utvecklas med inriktning mot kliniska prövningar inom medicinteknik.

Landstingsstyrelsen har fattat beslut om att ge FoUU-utskottet i uppdrag att inleda arbetet med vision och program för forskning och utveckling. Förslaget skall senast under andra halvåret 2009 föreläggas landstingsfullmäktige.

3.2 Medborgarna

Ett övergripande mål för Stockholms läns landsting är att medborgarna är nöjda med landstingets verksamhet. För närvarande mäts detta genom två indikatorer vars inriktningsmål för 2009 för hälso- och sjukvården är att:

- andelen av befolkningen som har stort förtroende för vården ska öka

Motsvarande inriktningsmål 2009 för trafiken är att:

- nöjd-kund-index, NKI, ska förbättras

Stockholms läns landsting arbetar vidare med medborgarperspektivet inom många områden av vilka till exempel följande kan nämnas;

2008-10-08

Jämlikhet och jämställdhet för medborgarna

Alla invånare i länet ska ha samma möjligheter att ta del av landstingets vård, trafik och service. Ansvaret för att detta förverkligas åvilar alla landstingets verksamheter, vilket inbegriper verksamheter som bedrivs av andra på uppdrag av och med finansiering av landstinget. De gemensamma resurser som förvaltas av landstinget ska fördelas rättvist utifrån var och ens individuella behov, oavsett kön eller bakgrund. Jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv ska integreras i alla beslut. Nolltolerans råder mot diskriminering oavsett grund. Brister i jämlikhet och jämställdhet ska uppmärksammas i den regelbundna verksamhetsuppföljningen på alla nivåer och omedelbart leda till rättelse.

Barnkonventionen

Landstingsfullmäktige har enhälligt antagit en handlingsplan för arbetet med barnkonventionen inom Stockholms läns landsting. Ansvaret för att implementera barnkonventionen inom landstinget åvilar nämnder, styrelser och bolag. Handlingsplanen för arbetet med barnkonventionen förlängs att gälla till och med år 2011.

Funktionshinder

Landstingsfullmäktige antog den 9 maj 2006 ett nytt handikappprogram för Stockholms läns landsting för tiden 2007-2010. I programmet ingår att handikappolitiska frågor ska planläggas, genomföras och rapporteras årligen.

Förslag till nytt handikappolitiskt program utarbetas under 2009. Förslaget bör fortsättningsvis också bygga på FN:s standardregler och konvention om rättigheterna för människor med funktionsnedsättningar.

Stockholms läns landsting erbjuder genom landstingsstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden samt kulturnämnden personer med långvariga funktionsnedsättningar och dess organisationer bidrag i olika syften. För att effektivisera administrationen, förenkla ansökningsförfarandet för brukaren samt göra informationen om bidragen mer tillgänglig bör den totala bidragsgivningen till handikapporganisationer och dess ungdomsorganisationer, regionala pensionärsorganisationer och ideella organisationer utredas.

3.2.1 Patienterna

Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Sjukvården ska vara tillgänglig, hålla en hög medicinsk kvalitet och den ska vara säker. Det övergripande målet för 2009 är att fortsätta förbättra tillgängligheten till sjukvården.

Tillgängligheten i närsjukvården ska förbättras:

- Andelen patienter som anser att det var en rimlig väntetid till besöket på vårdcentralen ska öka
- Andelen patienter som anser att det är lätt att komma fram på telefon till vårdcentralen ska öka
- Öppetiderna till vårdcentralerna ska utökas
- Vårdgarantin ska uppfyllas inom fler områden
- Andelen patienter som får vård inom vårdgarantins gränser ska öka

2008-10-08

- Andelen medicinska områden där vård erbjuds inom vårdgarantins gränser ska öka

Förtroendet för vården ska förbättras:

- Andelen patienter som har besökt en vårdcentral och som har ett stort förtroende för vården ska öka
- Andelen av befolkningen som värderar den vård och behandling de fått som bra ska öka

3.2.2 Resenärerna

Det övergripande och långsiktiga målet för trafikverksamheten är att regionens transportsystem är effektivt och hållbart med en väl fungerande kollektivtrafik kännetecknad av god kvalitet och hög tillgänglighet med ett väl fungerande samarbete mellan de olika trafikslagen. Det övergripande målet 2009 för trafikverksamheten är att fortsätta förbättra tillförlitligheten och verka för fler och mer nöjda kunder. Inom kundperspektivet kollektivtrafik föreslås följande målområden med de mest prioriterade aktiviteterna 2009.

- Kollektivtrafiken ska levereras med hög kvalitet
  - Pålitligheten ska förbättras med bättre punktlighet.
  - Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla
- Tillgängligheten till och i kollektivtrafiken för funktionshindrade ska öka
  - Kollektivtrafiken ska erbjuda ett attraktivt utbud
  - Tidtabeller ska vara samordnade och trafiken kundanpassad, hel, ren och trygg.
- Kollektivtrafiken ska vara enkel att resa med
  - Ett gemensamt biljett- och kortsystem tillskapas för landstingets trafik.

Som ett led i arbetet för ett tillgängligt samhälle för alla år 2010 ska tillgängligheten till transportsystemet löpande förbättras och kollektivtrafiken vara fullt tillgänglig för funktionshindrade år 2010 enligt landstingets handikapprogram 2007-2010.

Trafikenheterna ska därför i sitt budgetunderlag redovisa det fortlöpande arbetet för att nå detta mål. I samarbete med SL och kommunerna har Färdtjänsten stora möjligheter att påverka arbetet med tillgängligheten, vilket också poängteras i färdtjänstavalet med kommunerna. Förbättrad tillgänglighet leder till integration, normalisering och större oberoende och valfrihet för den enskilde resenären i hela länet.

3.3 Miljön

Landstingets miljöprogram – Miljö Steg 5 – är beslutat av Landstingsfullmäktige och gäller åren 2007-2011. Målen gäller såväl verksamhet i egen regi som den vård, kollektivtrafik och fastighetsverksamhet som landstinget beställer. Varje nämnd/styrelse ska i sin budget visa hur man bidrar till att Miljö Steg 5 uppnås.

Särskilt ska anges hur nedanstående riktvärden uppnås till år 2009. Inriktningsmål för 2009 är följande:

- Landstingets alla transporter ska till 40 procent ske med förnybara bränslen

2008-10-08

- Kollektivtrafikens utsläpp av partiklar och kväveoxider ska vara lägre än 2006
- Energianvändningen i Locum:s och SL:s lokaler ska inte ha ökat jämfört med år 2000
- Locum och SL ska enbart använda el och kyla från miljöanpassade källor och till 75 procent använda värme från förnybara källor
- Samtliga nämnder och styrelser ska ha miljöledningssystem som är certifierade enligt ISO 14001. De som inte redan har integrerade ledningssystem, ska ha beslutat om en projektplan så att miljöledningssystemen är integrerade i ordinarie verksamhetsstyrning senast år 2011
- Samtliga nämnder och styrelser ska ha som rutin i miljöledningssystemet att göra miljöbedömning vid alla typer av beslut, när så är relevant.
- Samtliga förvaltningar och bolag ska ställa relevanta miljökrav vid upphandling av miljöprioriterade varor och tjänster (enligt PRIO-listan) samt följa upp kraven
- Samtliga nämnder och styrelser ska ha egen handlingsplan för kommunikation av miljöarbetet
- Samtliga nämnder och styrelser ska ha rutiner för inköp och upphandling, som stödjer verksamheterna att prioritera resurssnålhet och kretsloppsanpassning

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska fortsätta att premiera sjukvårdens ansträngningar att nå målen i Miljö Steg 5. Denna miljörelaterade ersättning ändras till 0,5 procent av den totala ersättningen. Danderyds sjukhus AB ska ha en lustgasreningsanläggning i drift 2009. Målsättningen är att Södersjukhuset AB också ska ha en lustgasreningsanläggning i drift 2009, detta utreds under 2008. Förvaltningar och bolag ska arbeta för att avveckla produkter med kemikalier, som kan ha allvarliga hälso- och/eller miljöeffekter. Arbetet med att öka andelen ekologiska livsmedel ska fortsätta.

3.4 Medarbetarna

Stockholms läns landsting ska vara en attraktiv arbetsgivare. Inom Stockholms läns landsting tillämpas en decentraliserad styrmodell. Detta innebär att landstingets verksamheter har ansvar, men också befogenheter, att utforma och utveckla respektive verksamhet på det mest ändamålsenliga sättet utifrån de policys, riktlinjer och direktiv som ges på en landstingsgemensam nivå med målet att bidra till en ökad kvalitet och tillgänglighet. Ett viktigt verktyg i det långsiktiga personalstrategiska arbetet är landstingets medarbetarundersökning. Under 2009 ska värdena i undersökningen förbättras.

Chef- och ledarskap

Landstinget ska ha gemensamma riktlinjer för sin chefsförsörjning i syfte att över tiden säkra tillgången på goda ledare. Chefsförsörjning innebär att stödja och utveckla nuvarande chefer samt att attrahera och rekrytera nya. I begreppet chefsförsörjning ryms också olika insatser vid chefsväxling.

- Chefskapets ansvar i den strategiska utvecklingen, ekonomiska styrningen, uppföljningen och implementeringen av policys ska förtydligas.
- Chefsprogram ska vara tillgängligt för alla personalgrupper.

2008-10-08

Kompetensförsörjning/växling

Stockholms läns landsting är en stor arbetsgivare med cirka 45 000 anställda, varav 5 000 medarbetare kommer att uppnå pensionsålder inom en femårsperiod.

Utländsk vårdpersonal och personer med utländsk vårdutbildning kommer att bli en allt viktigare rekryteringskälla för landstinget inom de närmaste åren. För att säkerställa att nyckelkompetens finns inom vården ska landstinget aktivt arbeta med utlandsrekrytering inom bristområden, och underlätta för personer med utländsk vårdutbildning att få svensk legitimation genom att erbjuda auskultations- och praktikplatser. En annan viktig målgrupp i landstingets långsiktiga rekrytering är ungdomarna. Att ungdomarna ges möjlighet att själva prova på att arbeta inom landstingets verksamheter är ett bra sätt att öka intresset och därigenom påverka framtida utbildnings- och yrkesval. Det är av vikt att landstingets behov av kompetens säkerställs samt att en jämnare könsfördelning och mångfald uppnås.

- Genom projekt förbättras bemötandet av funktionshindrade i vården.
- Samarbete med kommuner kring vård- och omsorgsprogrammet ska stärkas.
- Verksamheterna ska kvalitetssäkra den kliniska utbildningen av medarbetarna och introduktionen av nyanställda.
- Fortsatt satsning på vidareutbildning av specialistsjuksköterskor.

Arbetsmiljö – Hälsa

Ledarskapet, medarbetarinflytandet och arbetsorganisationen har stor betydelse för att skapa attraktiva och hälsosamma arbetsplatser. Genom långsiktiga satsningar med fokus på friskfaktorer och frisktal ska arbetsrelaterad sjukdom och ohälsa bland landstingets anställda förebyggas. Prioriterade områden är som tidigare riskförebyggande åtgärder, säkerhet samt arbetslivsinriktad rehabilitering med syfte att underlätta tidig återgång i arbetet.

- Sjukfrånvaron ska minska till högst 19 sjukdagar per person och år.

Jämställdhet och mångfald

Övergripande mål för Stockholms läns landsting är att driva verksamheten så att kvinnor och män får likvärdiga villkor och möjligheter i yrkeslivet. Ett aktivt jämställdhetsarbete ska vara en självklar del av landstingets medarbetarsatsning. Arbetsgivaren ska också inom ramen för sin verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt förebygga och motverka all form av diskriminering och kränkande särbehandling. Landstinget arbetar med nyckeltal för jämställdhet som redovisas i form av ett så kallat jämställdhetsindex (JÄMIX). Alla förvaltningar och bolag ska upprätta jämställdhets- och mångfaldsplaner som bilaga till budget enligt de centrala riktlinjer som är utarbetade.

- Nolltolerans ska råda avseende kränkande särbehandling.
- Långtidssjukfrånvaron ska minska, framför allt för kvinnor.

Löner

Lönepolitiken är en viktig del av landstingets samlade personalpolitik. Lönepolicyn ska bidra till en gemensam syn på lönebildningen inom landstingskoncernen. Landstingets lönepolicy ska vara ett levande dokument som regelbundet ses över och revideras utifrån nuvarande och framtida verksamhetskrav. Landstinget ska arbeta för att lönepolitiken ska stimulera till verksamhetsförbättring och måluppfyllelse

2008-10-08

---

samt bidra till att verksamheterna kan rekrytera och behålla medarbetare såväl på kort som på lång sikt.

- Fortsatt arbete med att åtgärda osakliga löneskillnader utifrån kön.
- Utbildning ska löna sig – tidigare yrkesverksamhet inom annat vårdyrke ska värderas vid lönesättning av nyexaminerade medarbetare.

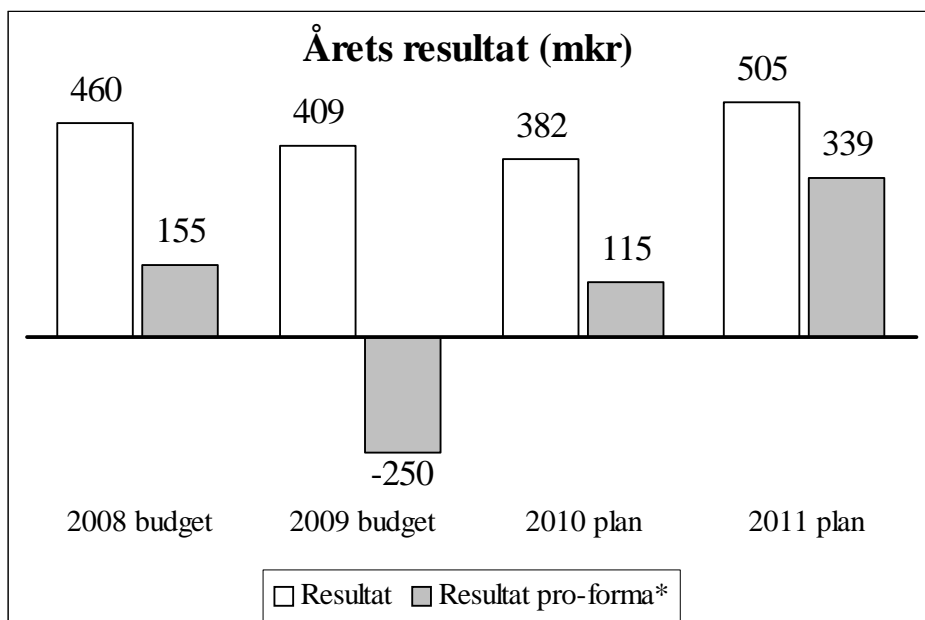
Uppföljning och statistik

För att uppnå de övergripande personalstrategiska målen måste gjorda åtgärder och insatser kunna mätas.

- Genom systemutveckling och intern kontroll förbättra personal- och kostnadsuppföljning.

4 Konsoliderade budgetunderlag

4.1 Resultatbudget

Stockholms läns landstings budget för år 2009 är i balans. Resultatet budgeteras till ett överskott på 409 miljoner kronor, vilket är i nivå med budgetdirektiven. I resultatet ingår 40 miljoner kronor i budgeterade reavinster. Resultatet överstiger således kommunallagens krav på en budget i balans med 369 miljoner kronor.

De pensionsförpliktelser som hanteras som ansvarsförbindelser och därför inte upptagits bland skulder beräknas öka med 619 miljoner kronor under 2009. För 2010 och 2011 beräknas ytterligare ökning om 217 miljoner kronor respektive 136 miljoner kronor. I diagrammet ovan (*) visas resultat pro-forma med dessa ökning och budgeterade reavinster från dragna resultatet. Resultatbudgeten bygger på av förvaltningar och bolag inrapporterade budgetunderlag som har konsoliderats.

2008-10-08

Mkr	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2008	Budget 2009	Ändring B09/B08
Verksamhetens intäkter	12 497	13 376	13 066	14 039	7,4%
Skatteintäkter	48 712	51 376	51 278	52 947	3,3%
Summa intäkter	61 209	64 752	64 344	66 986	4,1%
Personalkostnader	-21 474	-22 762	-22 625	-22 955	1,5%
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård	-10 848	-11 691	-11 231	-13 047	16,2%
Köpt trafik	-8 430	-9 072	-9 039	-9 571	5,9%
Övriga kostnader	-16 021	-16 843	-17 048	-16 568	-2,8%
Summa verksamhetens kostnader	-56 773	-60 369	-59 943	-62 141	3,7%
Resultat före avskrivningar	4 436	4 383	4 402	4 845	
Avskrivningar	-2 514	-2 659	-2 677	-2 858	6,8%
Rörelseresultat	1 923	1 724	1 725	1 987	
Finansnetto	-915	-1 224	-1 265	-1 578	
Resultat	1 008	500	460	409	
Årsarbetare	42 018	41 959	42 043	40 917	-2,7%

Intäktsutveckling

De totala intäkterna för år 2009 budgeteras öka med cirka 2,6 miljarder kronor eller drygt 4 procent, vilket i huvudsak beror på ökningen av skatteintäkter. Taxorna inom vården är i stort i enlighet med direktiven. Dock har taxan för besök på närakuten (barn) på Karolinska samt besök på röntgen, fysiologilaboratorium och neurofysiologilaboratorium justerats till 120 respektive 200 kronor. Det bör också noteras att en förändring av taxor inom Folktandvården ingår i budgetunderlaget. Folktandvården förutsätter i sitt budgetunderlag en prisuppräkning för vuxentandvården motsvarande 2,5 procent, vilket motsvarar en intäktsökning om 17,9 miljoner kronor. Detta antagande avviker från budgetdirektiven men ingår i detta budgetunderlag. Taxorna inom trafiken är oförändrade. För detaljerad information se bilaga 9.8 "Taxor och avgifter".

De preliminära skatteintäkterna 2009 budgeteras till knappt 53 miljarder kronor, en ökning med 3,3 procent jämfört med budget 2008. Jämfört med den senaste prognosen för 2008 är ökningen 3,1 procent. Den budgeterade skattesatsen är sänkt med 8 öre per skattekrone för 2009 jämfört med 2008 och uppgår till 12,02 procent. Någon buffert för osäkerhet i prognosen finns inte inarbetad. Kostnaden för utjämningsystemet beräknas för år 2009 till drygt 1,5 miljarder kronor för Stockholms läns landsting. För detaljer rörande utvecklingen av skatteintäkten och utjämningsen se avsnitt 2.2.

Kostnadsutveckling

Verksamhetens kostnader budgeteras öka med cirka 2,2 miljarder kronor eller 3,7 procent jämfört med budget 2008. Ökningen mot prognosen för 2008 är 2,9 procent. Den enskilt största kostnadsposten är personalkostnaderna, vilka budgeteras öka med 1,5 procent mot budget 2008 eller 0,8 procent jämfört med prognosen i månadsboksutslutet för augusti 2008. I detta ligger sänkningen av socialavgifter med en procentenhet enligt regeringens budgetproposition inarbetad.

2008-10-08

Denna inarbetning har skett på enheten Koncernfinansiering. Koncernens resultat är beroende av att den kostnadsreduktion som de sänkta socialavgifterna innebär inte förbrukas på de berörda enheter där de faller ut. Se stycke 8.1.3 Koncernfinansiering, för vidare information. Kostnader för externt köpt vård, inklusive köpta primärtjänster och övriga verksamhetsanknutna tjänster budgeteras öka med 16,2 procent jämfört med budget samt 11,6 procent jämfört med prognos för 2008. Verksamhetsförändring inom vården innebär att delar av verksamheten avlämnas till annan utförare under 2009 och upphandlas externt, vilket slår igenom på personalkostnader respektive köpt vård. För mer information, se stycke 5.1.1 under kapitel 5 Hälso- och sjukvården. Kostnaden för köpt trafik budgeteras öka med 5,9 procent jämfört med budget 2008. I raden övriga kostnader ingår interna motpartsdimensioner inom framför allt Hälso- och sjukvården, se stycke 5.1.1. för mer information.

Landstingets kapitalkostnader (avskrivningar plus finansiella kostnader) fortsätter att öka sett över flera år. År 2009 budgeteras dessa till cirka 4,5 miljarder kronor. Ökningen över tid beror på de stora investeringar som genomförts och fortsätter att genomföras i kollektivtrafiken och vården.

Resultatscenario exklusive utstående⁴ investeringsobjekt (SL)

Mkr	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2008	Budget 2009	Ändring B09/B08
Verksamhetens intäkter	12 497	13 376	13 066	14 039	7,4%
Skatteintäkter	48 712	51 376	51 278	52 947	3,3%
Summa intäkter	61 209	64 752	64 344	66 986	4,1%
Personalkostnader	-21 474	-22 762	-22 625	-22 955	1,5%
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård	-10 848	-11 691	-11 231	-13 047	16,2%
Köpt trafik	-8 430	-9 072	-9 039	-9 571	5,9%
Övriga kostnader	-16 021	-16 843	-17 048	-16 568	-2,8%
Summa verksamhetens kostnader	-56 773	-60 369	-59 943	-62 141	3,7%
Resultat före avskrivningar	4 436	4 383	4 402	4 845	
Avskrivningar	-2 514	-2 659	-2 677	-2 858	6,8%
Rörelseresultat	1 923	1 724	1 725	1 987	
Finansnetto	-915	-1 224	-1 265	-1 542	
Resultat	1 008	500	460	445	
Årsarbetare	42 018	41 959	42 043	40 917	-2,7%

SLs investeringsvolym delas upp i två delar. Dels investeringar på 4 108 miljoner kronor som inarbetats i SLs inrapporterade resultatbudget och dels investeringar på 1 436 miljoner kronor utöver detta och som skall beredas ytterligare inför beslut i fullmäktige. I budgetunderlaget har tagits höjd för SLs totala presenterade investeringsvolym på 5 544 miljoner kronor, men för att åskådliggöra effekten av uteblivet genomförande av den investeringsvolym som ska beredas ytterligare, visas i tabellen

⁴ Detta avser "Objekt för ytterligare beredning" som summerar till 1 436 miljoner kronor, se bilaga 9.4.1 för mer information.

2008-10-08

ovan resultaträkning med förbättrat finansnetto på 36 miljoner kronor med antagande om genomsnittlig räntesats på 5 procent.

4.2 Balansbudget

Mkr	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009
Anläggningstillgångar	40 629	44 416	51 061
Omsättningstillgångar	7 878	6 990	6 990
Summa tillgångar	48 507	51 406	58 051
Eget kapital	376	876	1 285
Avsättningar	13 260	14 160	15 096
Skulder	34 871	36 370	41 671
Summa skulder och eget kapital	48 507	51 406	58 051

Landstingets balansomslutning är vid utgången av år 2009 budgeterad till cirka 58,1 miljarder kronor och nettoinvesteringarna (investeringar minus avskrivningar) under året budgeteras till cirka 6,6 miljarder kronor.

Landstingets egna kapital budgeteras vid utgången av 2009 vara knappt 1,3 miljarder kronor. I detta sammanhang är det viktigt att notera att en stor del av landstingets pensionsskuld inte finns upptagen som en skuld i balansräkningen utan redovisas som en ansvarsförbindelse. Denna del av pensionsskulden uppgick i senaste delårsbokslutet till 22,6 miljarder kronor och landstingets soliditet är alltså kraftigt negativ om hänsyn tas till denna vid beräkningen.

4.3 Finansieringsbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009
Kassaflöde från verksamheten	3 425	3 087	3 227
Förändring av rörelsekapital	-396	0	0
Investeringar	-5 069	-8 099	-9 503
Försäljningar, övrigt	524	51	50
Kassaflöde efter investeringar	-1 516	-4 961	-6 226
Pensioner och övriga avsättningar	1 156	812	936
Kassaflöde före extern finansiering	-360	-4 149	-5 290

Kassaflödet 2009 före extern finansiering budgeteras uppgå till cirka minus 5,3 miljarder kronor. Förändringen mot budget 2008 är driven av ökade investeringar. Det bör noteras att finansieringsbudgeten innehåller poster som är svåra att budgetera exakt, som till exempel förändringen av rörelsekapitalet, det vill säga förändringen av skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder.

2008-10-08

Finansieringsbudget exklusive utstående⁵ investeringsobjekt (SL).

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009
Kassaflöde från verksamheten	3 425	3 087	3 263
Förändring av rörelsekapital	-396	0	0
Investeringar	-5 069	-8 099	-8 067
Försäljningar, övrigt	524	51	50
Kassaflöde efter investeringar	-1 516	-4 961	-4 754
Pensioner och övriga avsättningar	1 156	812	936
Kassaflöde före extern finansiering	-360	-4 149	-3 818

Som beskrivs under avsnitt 4.1 delas SLs investeringsvolym upp i två delar. Dels investeringar som inarbetats i SLs inrapporterade resultat/balansbudget och dels investeringar utöver detta som ska beredas ytterligare inför beslut i fullmäktige. I budgetunderlaget har tagits höjd för SLs totala presenterade investeringsvolym, men för att åskådliggöra effekten av uteblivet genomförande av den investeringsvolym som ska beredas ytterligare, visas i tabellen ovan finansieringsbudget med justerat kassaflöde. Med minskning av investeringsvolymen om 1 436 miljoner kronor och därmed förbättrat finansnetto uppgår det externa finansieringsbehovet till 3,8 miljarder kronor.

4.4 Investeringsbudget

Mkr, netto	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08
Trafik inkl. Citybanan	3 540	5 491	4 464	-19%
SL för ytterligare beredning			1 436	
Byggnader inkl. NKS	880	1 859	2 763	49%
Maskiner, inventarier m m	649	749	841	12%
Summa investeringar	5 069	8 099	9 503	17%

Den totala volymen investeringar 2009-2013 uppgår till 51,1 miljarder kronor, varav 9,5 miljarder kronor avser 2009. Planen omfattar såväl pågående/tidigare beslutade objekt som nya objekt.

Vårdens investeringar uppgår 2009-2013 till 16,9 miljarder kronor, varav 2,5 miljarder avser 2009, och omfattar ny- och ombyggnader samt investeringar i maskiner, inventarier och IT. Byggnadsinvesteringarna som genomförs inom ramen för LFS uppgår 2009-2013 till 9,3 miljarder kronor. Förberedande arbeten samt konsulttjänster NKS har preliminärt uppskattats till 3,3 miljarder kronor. Investeringar i maskiner och inventarier avser främst medicinsk-teknisk utrustning vid akutsjukhusen Karolinska, Danderyd och SÖS.

SL och WÅAB står för landstingets trafikinvesteringar och dessa uppgår under perioden 2009-2013 till 32,4 miljarder kronor, varav 5,7 miljarder avser 2009. SL:s investeringar 2009-2013 avser bland annat fortsatt upprustning och modernisering av infrastrukturen, tillgänglighetsanpassning för funktionshindrade samt säkerhetshöjande åtgärder. SL:s investeringsbudget omfattar två grupper fördelade på "Föremål för fullmäktiges beslut" som summerar till 4 108 miljoner kronor samt "Objekt som

⁵ Detta avser "Objekt för ytterligare beredning" som summerar till 1 436 miljoner kronor, se bilaga 9.4.1 mer information.

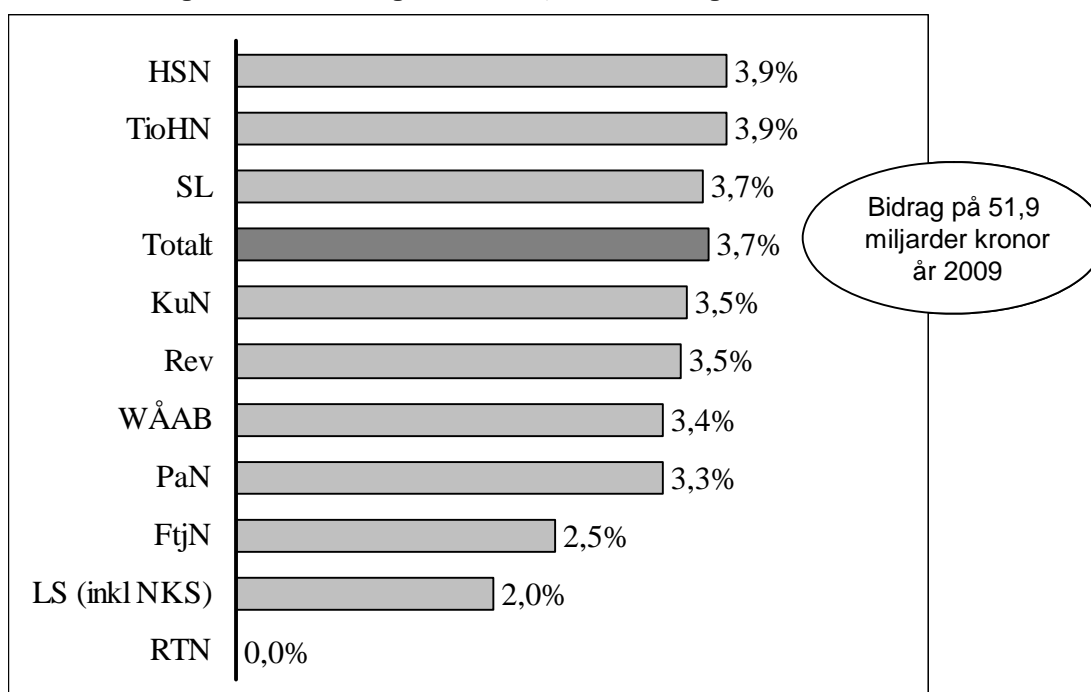

2008-10-08

bereds ytterligare inför beslut i fullmäktige” som summerar till 1 436 miljoner kronor. För mer information se bilaga 9.4.1. För objekt i grupp två behöver förutsättningar för finansiering klargöras samt mer omfattande underlag tas fram för beslut om genomförande. Med anledning av att det redan 2009 faller ut kostnader för grupp två har hänsyn tagits även för dessa i detta budgetunderlag. På grund av den stora osäkerhet som råder avseende statsbidrag till kollektivtrafiken ingår i budgetförslaget från och med 2009 enbart bidrag med 50 miljoner kronor per år, som avser Länsplan för regional transportinfrastruktur. Förutom investeringar inom SL och WÅAB ingår även Citybanan i trafikinvesteringar.

4.5 Landstingsbidrag

Ökning av bidrag 2009 jmf budget 2008

Det totala landstingsbidraget/tillskottet 2009 uppgår till 51,9 miljarder kronor vilket är en ökning jämfört med budget 2008 på 1,9 miljarder kronor eller 3,7 procent. Ökningen av bidraget till HSN är 3,9 procent. Ökningen av bidraget/tillskottet till trafikverksamheten inkl Färdtjänstnämnden och RTN är 3,4 procent. Sett över tvåårsperioden 2007-2009 ökar bidraget till vården med knappt 11 procent och till trafiken med knappt 10 procent. För detaljerad uppställning över landstingsbidraget /tillskottet se bilaga 9.5 Landstingsbidrag 2007-2011.

4.6 Långsiktiga finansiella mål

Landstingsfullmäktige har beslutat om fyra långsiktiga finansiella mål som stöd att nå det övergripande målet om god ekonomisk hushållning. För uppfyllelsen av dessa fyra långsiktiga mål redogörs nedan.

2008-10-08

Dimension	Mål	Uppfyllt 2009?	Uppfyllt 2010-2011?
Resultat	Att resultatet är i balans med hänsyn tagen till ej resultatförda kostnader och att realkapitalet bibehålls	Nej	Ja
Finansiering	Reinvesteringar självfinansieras till 100 procent	Ja	Ja
Skuldsättning	Att lånefinansiering endast används för att finansiera investeringar	Ja	Ja
In- och utbetalningsströmmar	Att betalningsberedskapen motsvarar minst 21 dagars genomsnittliga driftskostnader	Ja	Ja

Landstinget måste generera ett årligt överskott för att klara de finansiella målen. Det budgeterade resultatet 2009 på 409 miljoner kronor är inte tillräckligt för att täcka ökningen av den del av pensionsskulden, på totalt cirka 23 miljarder kronor, som inte finns i balansräkningen och som därmed inte heller kostnadsförs. Ökningen prognostiseras 2009 till 619 miljoner kronor och till 217 respektive 136 miljoner kronor de därpå följande två åren. I 2007 års bokslut uppgick denna post till en minskning med 284 miljoner kronor. Normalt över tiden har storleksordningen varit en ökning på mellan 300 till 400 miljoner kronor. För år 2008 prognostiseras dessa till 390 miljoner kronor. Den kraftiga ökningen för år 2009 är en effekt av förändrade beräkningsfaktorer⁶ av pensionsskulden och har påverkat såväl den del av pensionsskulden som redovisas i balansräkningen som de pensionsförpliktelser som redovisas under rubriken ansvarsförbindelser och som ännu ej kostnadsförts. I budgetdirektiven för 2009 beräknades ökningen av pensionsskulden utanför balansräkningen uppgå till 271 miljoner kronor för år 2009.

Investeringarna självfinansieras år 2009 till 44 procent. Reinvesteringarna självfinansieras till 100 procent och målet att reinvesteringar skall självfinansieras är uppfyllt för år 2009. Även för planåren beräknas målet uppfyllas.

Den räntebärande låne- och leasingkulden förväntas att under 2009 öka med cirka 5,3 miljarder kronor samtidigt som anläggningstillgångarna ökar med 6,6 miljarder kronor. Skuldsättningsmålet är därmed uppfyllt för år 2009 och beräknas även uppfyllas för planåren.

Betalningsberedskapen består av bindande kreditlöften samt tillgänglig likviditet. Landstingets avtalade bindande kreditlöften uppgår till 8 miljarder kronor per 1:a oktober 2008, vilket i sig implicerar att målet för betalningsberedskapen kommer att klaras med mycket god marginal (21 dagars genomsnittliga driftskostnader motsvarar cirka 3,8 miljarder kronor enligt budgetunderlaget). Detta förhållande beräknas fortsätta under planåren.

I sammanhanget kan också noteras att landstinget behöver ackumulera kapital för att hantera framtida utmaningar. Landstingets totala pensionsskuld, inklusive den del

⁶ Förändringen är hänförlig till justerat prisbasbelopp. Statistiska centralbyrån (SCB) har regeringens uppdrag att utifrån bestämmelserna i lagen om allmän försäkring beräkna prisbasbelopp.

2008-10-08

som hanteras som ansvarsförbindelse, uppgick vid delårsbokslutet 2008 till 33 miljarder kronor och det kommer att medföra en ökad ekonomisk påfrestning när utbetalningarna för att reglera denna skuld successivt ökar. Landstinget står också inför stora framtida investeringar inom såväl kollektivtrafiken som hälso- och sjukvården, vilket kommer att resultera i kraftigt ökade kapitalkostnader.

4.7 Osäkerhet och risker

Det finns ett antal osäkra moment och risker i budgetunderlaget. Skatteintäktens utveckling är beroende av den allmänna konjunkturutvecklingen och en prognosför-sämring under budgetåret kan aldrig uteslutas.

Bland osäkerhetsmomenten, på såväl kort som lång sikt, kan de effekter på nationell och internationell ekonomi nämnas vilka följer i spåren efter den finansiella oro som för närvarande präglar de finansiella marknaderna runt om i världen. Därtill påverkas de prestationsbaserade statsbidrag landstinget erhåller av hur framgångsrikt arbetet inom vården är. Dessa rörliga bidrag är knutna till vissa verksamhetstal/-variabler som exempelvis väntetider i vården och antalet sjukskrivningsdagar i länet. Medan de prestationsbaserade statsbidragen ger en möjlighet till intäktsförstärkning innebär effekterna av den finansiella turbulensen det motsatta, det vill säga en risk för lägre intäkter och/eller högre kostnader.

Skatteintäkterna för budgetåret 2009 bestäms av både påverkbara och opåverkbara faktorer. Skatteintäkternas storlek beror dels på i vilken takt skatteunderlaget i länet och riket utvecklas, dels på vilken skattesats landstingsfullmäktige fastställer. Effekten på 2009 av dessa förändringar redovisas i tabellen nedan.

Nettoeffekt på skatteintäkterna vid förändring av en variabel, allt annat lika

Mkr	2009
Skatteunderlag länet 2007, ± 1 procentenhet	± 97
Skatteunderlag riket 2007, ± 1 procentenhet	± 322
Uppräkningsfaktor riket 2008, ± 1 procentenhet	± 364
Uppräkningsfaktor riket 2009, ± 1 procentenhet	± 369
Skattesats 2009, ± 0,1 procentenheter (=10 öre)	± 417

I budgetunderlag 2009 för landstingets samlade hälso- och sjukvård ingår en avtals-differens motsvarande cirka -980 miljoner kronor. Avvikelsen beror främst på att Karolinska, SÖS och DS budgeterat väsentligt högre intäkter (och kostnader) avse-ende förväntade vårdavtal med HSN än vad HSN:s ekonomiska ramar tillåter utifrån landstingsbidraget enligt budgetdirektiven.

Förhandlingsresultatet mellan HSN och Hälso- och sjukvårdens förvaltningar/bolag är således högst osäkert. Om det nuvarande avtalsläget ska lösas krävs åtgärder i form av antingen effektiviseringar inom akutsjukhusen, ett reducerat vårdutbud, ökade ekonomiska ramar i form av ökat landstingsbidrag till HSN eller en kombina-tion av dessa åtgärder. Ökade ramar genom ett ökat landstingsbidrag till HSN kom-mer att medföra att koncernens samlade resultat minskar med motsvarande belopp.

Den största enskilda posten i budgeten är lönekostnader som uppgår till 14,6 miljard-er kronor och är förknippad med osäkerhet relaterad till avtalsrö-relse/löneförhandlingar och volymutveckling. Stor osäkerhet råder också kring ut-

2008-10-08

vecklingen av pensionskostnaden. En ökning av lönekostnaderna med en halv procent innebär en kostnadsökning med drygt 105 miljoner kronor inklusive arbetsgi-varavgifter med mera på årsbasis.

Vidare har ett antal förvaltningar/bolag inrapporterat budgetunderlag som avviker från budgetdirektiven. Folkvandvården avviker mot budgetdirektiven genom att de i sitt budgetunderlag förutsätter en prisuppräknning för vuxentandvården motsvarande 2,5 procent, vilket om den inte genomförs kommer att medföra en resultatförsämring motsvarande 17,9 miljoner kronor. Detta antagande om prishöjning avviker således från budgetdirektiven men ingår i detta budgetunderlag. Folkvandvården har med anledning av sitt önskemål om prishöjning skickat in en hemställan som behandlar frågan.

I inrapporterade budgetunderlag och under pågående process har avvikelser mot budgetdirektiven uppstått. Detta innebär att det äskats medel utöver de ramar som budgetunderlaget tillåter. För mer information se sammanfattning samt under respektive enhet.

Avkastningskravet för Folkvandvården och SLSO ses över inför slutligt ställningstagande till budget i höst. Hänsyn tas bland annat till eventuella förändringar i organisation och omslutning. I inrapporterat budgetunderlag har FTV rapporterat in ett resultatkrav motsvarande 12 miljoner kronor och SLSO 35 miljoner kronor för 2009 samt planåren.

Landstinget står inför betydande investeringar. För 2009 budgeteras investeringar om 9,5 miljarder kronor, en ökning jämfört med budget 2008 på 17 procent och jämfört med utfallet 2007 på hela 87 procent. För att finansiera dessa investeringar kommer ytterligare extern finansiering att krävas. Enligt finansieringsanalys blir kassaflöde före extern finansiering negativt med 5,3 miljarder kronor 2009. En ökad upplåning genererar ökade räntekostnader för koncernen. Landstinget har enligt budgetunderlaget rörliga lån, inkl. nyupplåning av 5,3 miljarder kronor, på sammanlagt 15,9 miljarder kronor som kommer att räntesättas under 2009. Dessa lån är således exponerade mot räntemarknaden och i tabellen nedan visas effekten på räntekostnad av en procentenhets förändring mot antagen genomsnittlig ränta om 5,0 procent. Nyupplåningen antas ske jämnt över året. Med samma antaganden om räntesats visas också effekten på räntekostnad av upplåning av 1 miljard kronor på årsbasis. Den finansiella oron är en riskfaktor och i det fall räntorna skulle ligga kvar på samma nivå som i början av oktober 2008 skulle det innebära en resultatförsämring med 67 miljoner kronor för koncernen.

Fall	Antaget	Effekt på räntekostnad 2009
Ränteförändring, en procentenhet	Räntesättn. 15,9 mdkr	112 mkr
Räntesats för '09 i nivå med 3 okt '08	Räntesättn. 15,9 mdkr	67 mkr
Upplåning ökar 1 mdkr	Räntesats 5,0%	50 mkr

4.8 Finansiering/känslighetsanalys

Redovisade landstingsbidrag och fördelningen av dessa bygger på en sänkning av skatten med 8 öre samt en oförändrad taxa avseende SL-kortet. Vidare är i resultatet inarbetat en prishöjning med 2,5 procent (+17,9 mkr) inom Folkvandvården. I nedan-

2008-10-08

stående tabell anges resultateffekten av dessa åtgärder samt simulerade effekter av ytterligare förändringar:

Resultateffekter av höjning/sänkning av taxor/avgifter

Taxa SL "månadskort" *	640	670	690 kr	710 kr	740 kr
Procentuell förändring	-7%	-3%	0%	3%	7%
Resultateffekt helår, mkr	-300	-150	0	150	300

Avgiftsjustering FTV, procent	0%	2,5%
Resultateffekt helår, mkr	-17,9	0

* Motsvarande procentuella justering görs även för övriga SL-taxor

Om fullmäktige beslutar om höjning/sänkning av SL:s taxor sker också en harmonisering av det så kallade högkostnadsskyddet för färdtjänstresenärer i nivå med SL:s 30-dagarskort.

Effekten av de föreslagna justeringarna av skattesatsen i budgetunderlaget jämfört 2008 års skattesats redovisas i nedanstående tabell.

Mkr/procent	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Skattesats enligt budgetdirektiv	12,02	11,90	11,90
Skatteintäkter enligt budgetunderlag	52 947	54 885	57 232
Oförändrad skattesats jämfört med 2008	12,10	12,10	12,10
Skatteintäkter vid 2008 års skattesats	53 280	55 757	58 150
Differens	334	872	918

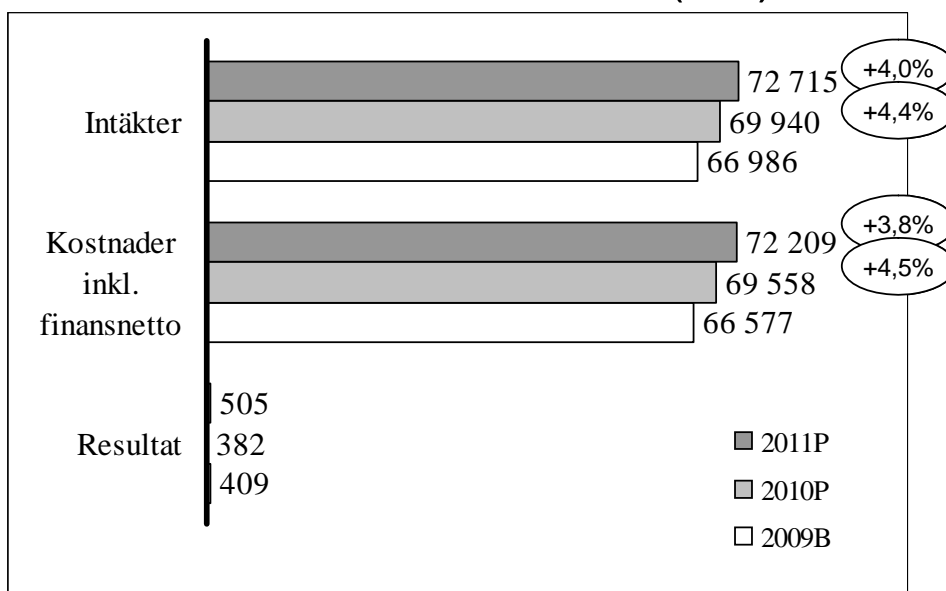
Prognos 5, september 2008

Om skattesatsen i stället fastställs på 2008 års nivå ökar skatteintäkterna med 334, 872 respektive 918 miljoner kronor per år jämfört med vad som presenteras i budgetunderlaget för 2009.

4.9 Planåren 2010-2011

Nedan illustreras hur inrapporterade planår utvecklar sig jämfört med budgetunderlag 2009. Planåren bygger på konsolidering av enheternas inrapporterade värden och har justerats enligt senaste skatteintäktsprognos samt för landstingsbidragsjusteringar (upprättande av NKS, överföring av Blåsarsymfonikerna, Landstingsrevisorerna samt WÅAB:s svallvågsstudier). Vidare har den prognososäkerhet för skatteintäkter på 200 respektive 300 miljoner kronor som finns i direktivet satts till noll. Planårens resultat skiljer sig från direktiven. För år 2010 är inrapporterat 382 miljoner kronor mot direktivets 400 miljoner kronor. Motsvarande värden för år 2011 är 505 mot direktivets 488. Se även bilaga 9.1.

Planåren 2010 och 2011 (mkr)

2008-10-08

5 Hälsa- och sjukvården

5.1 Den samlade hälso- och sjukvården

5.1.1 Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/BU08
SLL-externa intäkter	4 694	4 860	4 808	5 204	8,2%
SLL-interna intäkter	38 619	40 862	40 575	42 062	3,7%
<i>Summa intäkter</i>	<i>43 313</i>	<i>45 722</i>	<i>45 383</i>	<i>47 266</i>	<i>4,1%</i>
Personalkostnader	-19 544	-20 255	-20 161	-20 401	1,2%
Köpt vård (inkl verks. ankn tjänster)	-10 881	-11 693	-11 248	-13 055	16,1%
Läkemedel	-5 319	-5 746	-5 784	-6 268	8,4%
Övriga kostnader inkl. finansnetto*	-7 869	-8 101	-8 137	-7 492	-7,9%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-43 613</i>	<i>-45 795</i>	<i>-45 330</i>	<i>-47 216</i>	<i>4,2%</i>
Resultat	-300	-73	53	50	
Årsarbetare	39 666	39 590	39 632	38 480	-2,9%

* Budget 2009 innefattar interna differenser med 980 miljoner kronor.

Prognos enligt månadsbokslut per augusti 2008. Antal årsarbetare inkluderar 50% av Tiohundra AB.

Den i tabellen ovan presenterade budgeten 2009 för landstingets samlade hälso- och sjukvård är i balans och visar ett resultat på 50 miljoner kronor, vilket är i enlighet med i budgetdirektiven.

Det skall dock observeras att det i den konsoliderade resultaträkningen ovan finns interna differenser uppgående till totalt 980 miljoner kronor. Dessa interna differenser beror främst på att Karolinska, SÖS och DS budgeterat väsentligt högre intäkter (och kostnader) avseende förväntade vårdavtal med HSN än vad HSN:s ekonomiska ramar tillåter utifrån landstingsbidraget enligt budgetdirektiven. Inga vårdavtal mellan HSN och akutsjukhusen är färdigförhandlade. Samtliga vårdenheter har dock inrapporterat budgetar i balans, vilket framgår under respektive avsnitt nedan under 9.9. De interna differenserna i budget 2009 ingår i beloppet på resultatraden "övriga kostnader inklusive finansnetto" och har därmed minskat kostnaderna i ovanstående tabell med 980 miljoner kronor.

Merparten av de interna differenserna finns mellan HSN och vårdproducenterna samt fördelar sig enligt nedan:

Avtals-/Motparts differenser >5mkr

SLSO	15 286
Karolinska	-539 689
SNS	-41 057
Intern budgetmotpart	99 195
Södersjukhuset	-214 350
Danderyd	-259 402
S:t Erik	-18 110
Folktandvården	-12 342
Sthlm Care	5 000
Totalt	-965 469

2008-10-08

Ett alternativt och mer lättförståeligt sätt att beskriva effekterna av de interna differenserna, som i sig beror på det rådande avtalsläget mellan akutsjukhusen och HSN, är att en budget i balans för landstingets samlade hälso- och sjukvård kräver åtgärder i form av antingen effektiviseringar inom akutsjukhusen, ett reducerat vårdutbud, ökade ekonomiska ramar i form av ökat landstingsbidrag till HSN eller en kombination av dessa åtgärder. Ökade ramar genom ett ökat landstingsbidrag till HSN kommer att medföra att koncernens samlade resultat minskar med motsvarande belopp, allt annat lika.

Jämförelser med såväl budget 2008 som prognos per augusti för helår 2008 påverkas i väsentlig grad av ovan nämnda interna differenser men också av beslutade verksamhetsförändringar inom SLSO, vilket utgörs av verksamheter som kommer att avlämnas till annan utförare under 2009 (upphandlats av HSN). Dessa verksamheter har en sammanlagd omsättning i storleksordningen 1 miljard kronor samt berör cirka 1 300 årsarbetare. Det finns inga medel avsatta för omställningskostnader i 2009 års budgetunderlag. SLSO har dock i sitt budgetunderlag förutsatt att omställningskostnader och kvarvarande strukturkostnader vid ovannämnda verksamhetsövergångar inte ska belasta enhetens resultat.

En beräkning av den justerade budgeterade kostnadsutvecklingen jämfört med budget 2008 visar att de totala kostnaderna ökar med cirka sex procent medan personalkostnaderna ökar med cirka fyra procent. Vid jämförelse med prognos per augusti för helår 2008 är motsvarande siffror cirka fem procent respektive cirka fyra procent. Detta när justering gjorts för både de interna differenser som nämnts ovan samt de beslutade verksamhetsförändringarna inom SLSO under 2009. Det sistnämnda påverkar inte de totala kostnaderna nämnvärt utan innebär endast en justering mellan de olika kostnadsslagen, främst mellan personalkostnader och kostnader för köpt vård. Justerat antal årsarbetare blir samtidigt ungefärligen oförändrat vid en jämförelse med såväl budget 2008 som prognos per augusti för helår 2008 efter justering för beslutade verksamhetsförändringar inom SLSO.

Den budgeterade ökningen av landstingsbidraget till HSN (vilket utgör cirka 86 procent av de totala intäkterna för landstingets samlade hälso- och sjukvård) uppgår till 3,9 procent jämfört med budget 2008, vilket alltså är lägre än den beräknade justerade kostnadsutvecklingen för landstingets samlade hälso- och sjukvård som uppgår till cirka sex procent vid en jämförelse med budget 2008 och till cirka fem procent vid en jämförelse med prognos per augusti för helår 2008.

Avtalen mellan vårdproducenterna och HSN är som framgår ovan inte slutförhandlade vilket medför att inrapporterade budgetunderlag (och därmed resultaträkningen ovan) kommer att justeras i slutlig budget. För detaljerad information avseende respektive vårdproducent se bilaga 9.9.

5.1.2 Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)

Hälso- och sjukvårdsnämndens (HSN) budgetförslag 2009 är upprättat med utgångspunkt från landstingsstyrelsens budgetdirektiv 2009 och HSN:s beslut den 17 juni 2008 om preliminär budget för 2009. HSN beslutade den 16 september om budget 2009 och planering 2010 – 2011.

Övergripande mål för Stockholms läns landsting, sett ur ett **medborgarperspektiv**, är att medborgarna är nöjda med verksamheten. För vården innebär det att befolk-

2008-10-08

---

ningens förtroende för vården ska öka. För närvarande mäts detta genom följande indikator vars inriktningsmål för 2009 för hälso- och sjukvården är att:

- Andelen av befolkningen som har stort förtroende för vården ska öka.

Uppföljning sker två gånger per år via mätningar i Vårdbarometern och redovisas i delårs- och årsbokslut.

Hälso- och sjukvårdens mål ur **patientperspektivet** är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Sjukvården ska vara tillgänglig, hålla en hög medicinsk kvalitet och vara säker.

Det övergripande målet för 2009 är att fortsätta **förbättra tillgängligheten** till sjukvården genom att:

- Andelen patienter som anser att det var en rimlig väntetid till besöket på vårdcentralen ska öka
- Andelen patienter som anser att det är lätt att komma fram på telefon till vårdcentralen ska öka
- Öppetiderna till vårdcentralerna ska utökas

Uppföljning sker kvartalsvis via mätningar i Vårdbarometern och redovisas i delårs- och årsbokslut.

- Andelen patienter som får vård inom vårdgarantins gränser ska öka.

Uppföljning sker enligt 0-5-30-90 regeln.

0 = kontakt med primärvården samma dag och ska mätas kontinuerligt över året genom uppringning till varje enhet.

5 = besök till husläkare inom fem dagar och ska mätas månadsvis genom automatisk överföring av data från vårdgivarnas tidböcker.

30 = besök inom trettio dagar till specialistläkare samt

90 = behandling inom nittio dagar efter beslut och ska följas upp månadsvis via centrala väntetidsregistret (CVR). Resultatet överförs till nationella uppföljningsdatabasen på Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

- Andelen medicinska områden där vård erbjuds inom vårdgarantins gränser ska öka

Uppföljning sker månadsvis och redovisas i månads-, delårs- och årsbokslut.

- Andelen patienter som har besökt en vårdcentral och som har ett stort förtroende för vården ska öka
- Andelen av befolkningen som värderar den vård och behandling de fått som bra ska öka

Uppföljning sker kvartalsvis via mätningar i Vårdbarometern och redovisas i delårs- och årsbokslut.

2008-10-08

Den fortsatta utvecklingen av Vårdval Stockholm, tillsammans med införandet av ny styrmodell med flerårsavtal för sjukhusen, är de viktigaste förändringarna i budgetförslaget.

I den Mångfaldsplan som HSN antog den 22 maj 2008 beskrivs de områden där Vårdval Stockholm ska införas 2009 - 2011. I utredningen, *Plan för utveckling av mångfalden inom öppen somatisk specialistvård*, tas förslag/underlag fram för utredning av nya vårdvalsområden alternativt upphandlingar.

Ny struktur ska tillämpas för det akuta omhändertagandet och Vårdguiden ska vara vägen in i vården för många. Husläkarmottagningarna och lokala närakuter kommer att ansvara för den akuta vården för dem som inte behöver uppsöka akutsjukhusen. Vid akutsjukhusen kommer det att finnas lättakuter som avlastar akutmottagningarna. Lättakuter kommer att upphandlas 2009.

För psykiatri, barn- och ungdomspsykiatri samt beroendevård träder nya avtal i kraft första halvåret 2009. Genom kravspecifikationens utformning i upphandlingen utvecklas och effektiviseras verksamheterna så att valfrihet och tillgänglighet ökar vilket bl.a. innebär att brukar- och patientinflytande förbättras.

Ny styrmodell för den somatiska vården ger en möjlighet för sjukhusledning, styrelser samt landstingsledningens produktionsamordning att själva arbeta mer aktivt med prioriteringarna och medicinsk utveckling inom verksamheterna. Utifrån en avtalslängd på 3 år och en ekonomisk planering som innebär en ökning av hälso- och sjukvårdsbudgeten på sammanlagt 12 procent för planeringsperioden skapas de långsiktiga förutsättningarna för vårdverksamheterna att, via strukturella och kostnads-sänkande åtgärder, utveckla sina verksamheter så att de är i balans med befintliga ekonomiska ramar.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	949	903	1 023	13,3%	7,8%
SLL-interna intäkter	37 172	39 535	41 028	3,8%	10,4%
- varav landstingsbidrag	36 776,7	39 208,5	40 718,0	3,9%	10,7%
<i>Summa intäkter</i>	<i>38 121</i>	<i>40 438</i>	<i>42 051</i>	<i>4,0%</i>	<i>10,3%</i>
Köpt vård	-32 757	-34 753	-35 845	3,1%	9,4%
Läkemedelsförmånen	-4 265	-4 519	-4 844	7,2%	13,6%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-1 011	-1 166	-1 362	16,8%	34,6%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-38 034</i>	<i>-40 438</i>	<i>-42 051</i>	<i>4,0%</i>	<i>10,6%</i>
Resultat	88	0	0		

Utfall 2007 enligt bokslut 2007

Budget 2008 enligt slutlig budget 2008

Budget 2009 enligt LS Budgetdirektiv 2009

Den föreslagna budgeten för år 2009 för Hälso- och sjukvårdsnämnden är i balans och bygger på ett landstingsbidrag på 40 718 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning jämfört med budget 2008 på 3,9 procent. Regeringen har förlängt satsningen

2008-10-08

på sjukskrivningsfrågorna inom hälso- och sjukvårdsområdet genom den så kallade *sjukskrivningsmiljarden*. Preliminära beräkningar av detta bidrag för landstinget väntas ge 160 miljoner kronor 2009 och 214 miljoner kronor 2010. Beloppen har inarbetats i enheten Koncernfinansierings budgetförslag. Uppdraget bedöms rymmas inom befintlig budget för HSN.

Enligt HSNförvaltningens bedömning är de väsentligaste riskposterna i budget 2009 följande;

- Struktureffektiviseringar inom den somatiska specialistvården kräver ett högt genomförandetempo med snabb beslutsprocess och effektivering
- En förutsättning är att vårdgivarna kan genomföra generella effektiviseringar på 2 procent inom ramen för oförändrat verksamhetsåtagande
- Utgångspunkt för budget 2009 är att ekonomin 2008 är i balans. Risker 2008 för överskridanden finns främst inom sjukhusvården samt för läkemedelskostnaderna. Slår dessa risker igenom i form av underskott i bokslutet för 2008 innebär det motsvarande försvagning av 2009 års budget. Omvänt ger ett positivt resultat 2008 bättre ingångsläge 2009
- Om riksdagsbeslut fattas enligt lagd lagrådsremiss om överlåtelse av etableringar för vårdgivare som verkar enligt regelverket för den nationella taxan kan detta medföra ökade kostnader under 2009 men framförallt senare under perioden
- Vårdvalsmodellerna och nya ersättningssystem med större inslag av prestationsrelaterade ersättningar kan innebära att volymerna av patientbesök och därmed även kostnaderna ökar snabbare än budgeterat

Det ökade landstingsbidraget mellan 2008 och 2009 på 1 509 miljoner kronor disponeras översiktligt med följande fördelning;

Utveckling somatisk specialistsjukvård	439
Utveckling primärvård	224
Utveckling geriatrik	21
Utveckling psykiatri	67
Utveckling övrig närsjukvård	31
Utveckling övrig sjukvård och övrig verksamhet	59
Läkemedel i öppen vård	344
Effekter upphandlingar	-140
Avsatt för prisökningar efter krav på effektiviseringar	709
Strukturella effektiviseringar sjukhusen	-245
Summa	1 509

2008-10-08

5.1.3 TioHundranämnden

TioHundranämnden, den gemensamma nämnden för hälso-, sjukvård och omsorg, bildades den 1 januari 2006 och är beställare av vård och omsorg inom Norrtälje.

TioHundranämndens verksamhetsplan för år 2007-2010 antogs av nämnden den 6 september 2007. Planen är styrande för hur verksamheten ska utvecklas både inom TioHundraförvaltningen, TioHundra AB och hos de privata vårdgivarna.

TioHundranämnden

- har ansvar för verksamhetens kvalitet och tillgänglighet samt för det lokala vårdutbudets innehåll och struktur
- är befolknings- och prioriteringsansvarig finansiär
- ska bidra till effektivast möjliga vård och omsorg utifrån de ekonomiska villkor som de båda huvudmännen anger för verksamheten
- är befolkningens företrädare i förhållande till den samlade driftorganisationen i form av vårdbolaget TioHundra AB

Tre behovsgrupper kan urskiljas, det är barn och unga, personer mitt i livet och de äldre. Den verksamhet som bedrivs inom ramen för dessa tre målgrupper är utgångspunkten för de beställningar som nämnden kommer att göra från vård- och omsorgsgivarna.

Förvaltningschefen kommer att lägga fram en samlad förvaltningsplan till nämnden under hösten 2008 som tar sin utgångspunkt i verksamhetsplanen, det vill säga hur de politiska målen ska uppnås under perioden 2007-2010.

TioHundra är en unik organisation som ska möta individernas behov av vård och omsorg mer samordnat mellan landsting och kommun. Det är en nationell förebild inom vård och omsorg och det ankommer på alla som är involverade i projektet att visa att detta gör skillnad för invånarna. Detta kan bidra till att Norrtälje kommun upplevs som en attraktiv kommun att bo och leva i.

Resultatbudget

Mkr

Kommunbidrag, Norrtälje Kommun
Landstingsbidrag, SLL
Övriga intäkter
Summa intäkter

Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
682	718	746	3,9%	9,4%
881,5	935,0	971,0	3,9%	10,2%
187	185	193	4,3%	3,2%
<i>1 751</i>	<i>1 838</i>	<i>1 910</i>	<i>3,9%</i>	<i>9,1%</i>

Köpt vård och omsorg
Läkemedel
Övriga kostnader inkl. finansnetto
Summa kostnader

-1 500	-1 566	-1 634	4,3%	8,9%
-119	-125	-130	4,0%	9,2%
-137	-147	-146	-0,7%	6,6%
<i>-1 756</i>	<i>-1 838</i>	<i>-1 910</i>	<i>3,9%</i>	<i>8,8%</i>

Resultat

-6	0	0		
-----------	----------	----------	--	--

2008-10-08

Inrapporterad budget är i balans, dock är den ännu ej beslutad i nämnden. De totala intäkterna budgeteras öka med 3,9 procent. Såväl landstingsbidraget från SLL som kommunbidraget från Norrtälje Kommun budgeteras öka med 3,9 procent jämfört med budget 2008.

De totala kostnaderna budgeteras öka med 5,8 procent jämfört med budget 2008, dock läggs ett effektiviseringskrav in i budgeten om 34 miljoner kronor för en budget i balans, vilket innebär att de totala kostnaderna budgeteras öka med 3,9 procent. Vid en jämförelse med prognos per augusti för helår 2008 budgeteras de totala kostnaderna öka med 2,3 procent. Huvudsakliga antaganden i budgeten är att såväl prisindex och volymindex ökar med 2,9 procent vardera, i huvudsak beroende av löneökningar samt befolkningstillväxt.

I budgeten är ett generellt besparingskrav på 1 procent inarbetat i prisindex. Utöver detta generella besparingskrav är effektiviseringar inarbetade i budgeten med ytterligare 16 miljoner kronor med anledning av att genomförda effektiviseringar under 2008 får helårseffekt 2009. Budgeten förutsätter vidare att 34 miljoner kronor i besparingar genomförs under 2009 utöver redan vidtagna åtgärder för en ekonomi i balans.

I TioHundranämndens budget har framställts att kostnadsansvaret för somatisk specialistvård köpt från SLL:s akutsjukhus utanför Norrtälje återförs till SLL samt att driftbidraget justeras med i storleksordningen 200 miljoner kronor.

Avtalen mellan TioHundranämnden och vårdproducenterna är inte slutförhandlade vilket medför att inrapporterade budgetunderlag (och därmed resultaträkningen ovan) kommer att justeras i slutlig budget.

6 Trafikverksamheten

Det övergripande och långsiktiga målet för trafikverksamheten är att regionens transportsystem är effektivt och hållbart med en väl fungerande kollektivtrafik kännetecknad av god kvalitet och hög tillgänglighet samt ett väl fungerande samarbete mellan de olika trafikslagen.

Det övergripande målet 2009 för trafikverksamheten är att fortsätta förbättra tillförlitligheten och verka för fler och mer nöjda kunder.

Inom kundperspektivet kollektivtrafik föreslås följande målområden med de mest prioriterade aktiviteterna 2009.

- Kollektivtrafiken ska levereras med hög kvalitet
  - Pålitligheten ska förbättras med bättre punktlighet
- Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla
  - Tillgängligheten till och i kollektivtrafiken för funktionshindrade ska öka
- Kollektivtrafiken ska erbjuda ett attraktivt utbud
  - Tidtabeller ska vara samordnade och trafiken kundanpassad, hel, ren och trygg
- Kollektivtrafiken ska vara enkel att resa med
  - Ett gemensamt biljett- och kortsystem tillskapas för landstingets trafik

Som ett led i arbetet för ett tillgängligt samhälle för alla år 2010 ska tillgängligheten till transportsystemet löpande förbättras och kollektivtrafiken vara fullt tillgänglig för funktionshindrade år 2010 enligt landstingets handikapprogram 2007-2010. Förbättrad tillgänglighet leder till integration, normalisering och större oberoende och valfrihet för den enskilde resenären i hela världen.

6.1 AB Storstockholms Lokaltrafik

AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) ansvarar för länets samlade kollektivtrafik med tunnelbana, buss, pendeltåg och lokalbanor. SL äger infrastrukturen för tunnelbana och lokalbanor (trafiknätets infrastruktur) samtliga spårbundna fordon samt vissa andel av (och fordon förutom de flesta) bussflottan. Pendeltågen trafikerar statens spåranläggning. Detaljplanering och utförande av trafiken upphandlas i internationell konkurrens mellan entreprenörer, bland annat Veolia Transport, Stockholmståg, Arriva Sverige, Swebus med flera.

Verksamhetsåret 2009 inriktas på ett fortsatt arbete för att få fler och mer nöjda resenärer inom de finansiella ramar som landstingsfullmäktige beslutar. Ett övergripande mål är att:

- SL:s andel av det totala resandet ska fortsätta att öka

Detta ska ske genom att SL håller en hög kvalitet inom de områden som är viktiga för resenärerna, bland annat punktlighet och service, trygghet och miljö. Kraftfulla och systematiska åtgärder införs för att förbättra kvaliteten och tidhållningen i hela SL-trafiken och för att undvika trängsel. Störningsinformationen ska förbättras.

2008-10-08

Kundtjänsten och servicen på stationerna utvecklas och sittplatsgaranti för bussresenärer vid trafik i hastighet över 70km/h införs under 2009. Tryggheten och säkerheten i kollektivtrafiken fortsätter att förbättras. Målet för att nå en förbättrad tillförlitlighet är inriktat främst på punktlighet inom samtliga trafikslag men även på att minska antalet inställda avgångar och antal stopp i trafiken. Måluppföljning sker löpande inom SL:s verksamhet.

Resultatbudget

Mkr

	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Tillskott från SLL	5 346,0	5 685,0	5 892,5	3,6%	10,2%
Biljettintäkter	4 476	4 800	5 267	9,7%	17,7%
Övriga intäkter	2 212	2 333	2 464	5,6%	11,4%
<i>Summa intäkter</i>	<i>12 034</i>	<i>12 818</i>	<i>13 624</i>	<i>6,3%</i>	<i>13,2%</i>
Kostnader köpt trafik	-7 534	-8 078	-8 593	6,4%	14,0%
Övriga kostnader	-2 459	-2 647	-2 722	2,8%	10,7%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-9 993</i>	<i>-10 725</i>	<i>-11 315</i>	<i>5,5%</i>	<i>13,2%</i>
<i>Summa kapitalkostnader</i>	<i>-1 719</i>	<i>-2 093</i>	<i>-2 309</i>	<i>10,3%</i>	<i>34,3%</i>
Resultat	322	0	0		
Årsarbetare	806	880	906	3,0%	12,4%

Resultatet budgeteras till noll i enlighet med budgetdirektiven. Jämfört med direktiven har tillskottet justerats med 2,5 miljoner kronor avseende bidrag till Blåsarsymfonikerna som övertas av Kulturnämnden.

Den budgeterade resultaträkningen ovan utgår från en investeringsvolym på 4 108 miljoner kronor.

Förutom dessa investeringar ingår ytterligare objekt för 1 436 miljoner kronor i SL:s inrapporterade material. Dessa objekt är föremål för pågående beredning inför senare beslut i SL:s styrelse och/eller landstingsfullmäktige. Flertalet av dessa objekt genererar investeringsutgifter redan 2009. Om objekten godkänns för genomförandet kommer SL:s lånebehov öka med motsvarande belopp vilket medför ökade räntekostnader i storleksordningen 36 miljoner kronor för 2009 och därmed negativ påverkan på SL:s resultat. Därtill kommer ökade trafik och driftskostnader. Beslut om genomförandet av dessa investeringar bör därför kompletteras med beslut om ökat tillskott till SL alternativt annan finansiering i samband med beslut om objektet.

Som en följd av den ökande investeringsvolymen uppstår ett behov av resultatförstärkning från och med 2010 och framåt. Planering för utökad trafik samt investeringar i ny spårbunden trafik kommer under åren närmast efter planperioden att ytterligare accentuera behovet av en översyn av SL:s ekonomiska förutsättningar. SL har i sitt budgetunderlag angivit att resultatförstärkningen ska kunna ske genom en kombination av följande åtgärder:

Effektiviseringsåtgärder

VD fick i april 2008 styrelsens uppdrag att genomföra ett antal åtgärder för att effektivisera verksamheten inom SL och dess intresse- och dotterbolag. Arbetet har påbörjats.

2008-10-08

Höjda biljettpriser

Vartefter utbudet ökar och kvalitén i trafiken förbättras kan en översyn av biljettpriserna göras.

Ökad skattefinansieringsgrad

Idag har SL en skattefinansieringsgrad på drygt 50 procent. En höjning av skattefinansieringsgraden jämfört med nuvarande nivå med en procentenhet innebär ett tillskott till SL med cirka 140 miljoner kronor per år.

Tillskott av eget kapital

Idag har SL soliditet motsvarande knappt 20 procent. Den betydande investeringsverksamheten under kommande år medför sjunkande soliditet och ett utökat lånebehov. Tillskott av eget kapital ger högre soliditet och positiv påverkan på finansnetto samt skapar ekonomiska resurser för den utökade verksamheten både avseende investeringar och drift. Detta är dock resultatneutralt för SLL-koncernen.

Bidrag för att uppnå landstingets miljömål

Satsningen på miljövänliga bussar för att uppnå landstingets miljömål innebär merkostnader både ur investeringssynpunkt och vad avser drift, reparationer och underhåll. En försiktig bedömning av kostnadsökningen för en fortsatt miljöinvestering på bussidan uppgår till cirka 30 miljoner kronor år 2009 samt 105 miljoner kronor respektive 190 miljoner kronor för verksamhetsåren 2010 och 2011.

SL har tagit fram underlag för statsbidrag inför regeringens kommande proposition om inriktningen av åtgärderna i järnvägsinfrastrukturen under planeringsperioden 2010-2019. Infrastrukturpropositionen meddelas under hösten 2008 och planeringsdirektivet vid årsskiftet 2008/2009.

På förfrågan från förvaltningen har SL angett att följande objekt, baserat på erfarenhet från hur bidrag tidigare erhållits, skulle kunna vara aktuella för delfinansiering med statsbidrag. Bidrag till utbyggnad av nya spårlinjer samt fordon har tidigare erhållits. Med utgångspunkt därav skulle följande objekt kunna antas delfinansieras med statsbidrag.

	Total investering
Tvårbana Norr – Solnagrenen inkl fordon	5 200 mkr
Tvårbana Ost – Saltsjöbanan inkl fordon	4 600 mkr
Tunnelbana Odenplan – Karolinska	3 000 mkr
Roslagsbanan – dubbelspårutbyggnad	900 mkr
Ersättning av gamla tunnelbanevagnar	2 700 mkr

Resandeutvecklingen bedöms som fortsatt positiv och biljettintäkterna ökar med 9,7 procent eller med 467 miljoner kronor jämfört med 2008 års budget. Helårseffekter av biljettprisökningen 2008 svarar för cirka hälften av intäktsökningen.

Ökade kostnader avseende indexering i enlighet med ingångna avtal för köpt trafik, helårseffekter av trafikförändringar 2008 samt planerade trafikförändringar 2009 har inarbetats i budgeten. Kapitalkostnaderna ökar i samband med ökande investerings-

2008-10-08

---

volym samt höjda marknadsräntor. Ökningen av antalet årsarbetare jämfört med 2008 avser helårseffekter av rekryteringar under 2008, rekrytering av projektledare till investeringsverksamheten samt ökat antal anställda inom SL Kundtjänst. Ett högre ränteläge, ökade energipriser samt högre indextal i trafikavtalen är riskmoment i budgeten. Skattefinansieringsgraden är 52,8 procent

Investeringarna 2009 uppgår till 4 108 miljoner kronor. Investeringsbudgeten omfattar såväl pågående/tidigare beslutade objekt som nya objekt för vilka beslut ska tas i särskild ordning. Objekt som syftar till att förbättra kvaliteten och tidhållningen prioriteras, förutom säkerhetsrelaterade åtgärder och investeringar till följd av myndighetskrav som tillgodoses i första hand. Bland större pågående investeringar ingår bland annat ny pendeltågsdepå i Södertälje, introduktion av SL Access samt förberedelser och genomförande av nytt signalsystem på tunnelbanans Röda linje.

Ytterligare ett flertal nya objekt ingår i investeringsplanen och blir föremål för beslut i landstingsfullmäktige, bland annat Tvärbana Norr – Solna.

Bland tillkommande ej beslutade objekt där mer omfattande underlag krävs inför beslut om genomförande i SL:s styrelse och därefter fullmäktige, motsvarande investeringsutgifter på 1 436 miljoner kronor under 2009, återfinns tunnelbana Odenplan – Karolinska Solna samt Tvärbana Ost Saltsjöbana.

Investeringen för Spårväg City (Djurgårdslinjens förlängning) genomförs som en koncession. Omfattningen av projektet har utökats. Planeringsförutsättningarna omfattar nu en linjesträckning från Värtan till Kungsholmen. Kostnaden har ökat från cirka 1,1 miljarder kronor till i storleksordningen 3 miljarder kronor.

Landstingsfullmäktige beslutade i april 2008 att godkänna att projektet genomförs i form av en koncession med ett borgensåtagande från SLL avseende SL:s åtagande att återköpa anläggningen till ett restvärde på cirka 50 procent vid koncessionsavtalets utgång. Fullmäktiges beslut (LS 0712-1405) baseras på totalramen motsvarande 1,1 miljarder kronor.

I samband med behandling av förslaget till 2009 års budget beslöt SL:s styrelse att föreslå landstingsfullmäktige att godkänna att landstingsborgen kan utfärdas på sätt som tidigare godkänts för det nu utökade projektet Spårväg City avseende SL:s åtagande att lösa spåranläggningen och utrustningen när kontraktet upphör.

6.2 Waxholms Ångfartygs AB

Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB) ansvarar för den kollektiva sjötrafiken. Detta innebär främst upphandling av entreprenörer som utför trafikarbetet, ledning och planering av trafiken samt taxe- och kortadministration. WÅAB äger och har också underhållsansvar för den egna flottan om 24 fartyg.

Trafikering sker med cirka 60 fartyg. Antalet passagerare 2009 planeras till 3,9 miljoner, en ökning med 1,2 procent jämfört med budget 2008. Godstrafiken ökar med 1,3 procent till 7,6 tusen ton, jämfört med budget 2008. Under 2009 fortsätter arbete med effektiviseringar inom fartygsdriften för att bidra till förbättringar och kostnads-

2008-10-08

reduceringar. Antalet utbudstimmar beräknas inte öka och trafiken kommer att bibehållas på nuvarande nivå. Exempel på mål för WÅAB är att:

- Tillförlitligheten planeras öka från 75 procent 2008 till 78 procent 2009.

Tillgängligheten systematiseras och dokumenteras i rapporter och i rederiets tidtabeller. Kvalitetsmätningar genomförs fyra gånger per år. Samarbetet med SL fortgår med en gemensam reseplanerare samt samordning av biljett- och kortsystem.

Resultatbudget

Mkr

	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Tillskott från SLL	184,4	197,5	204,1	3,3%	10,7%
Övriga intäkter	105	107	101	-5,0%	-3,5%
<i>Summa intäkter</i>	289	304	305	0,4%	5,5%
<i>Summa kostnader</i>	-244	-262	-262	0,0%	7,6%
<i>Summa kapitalkostnader</i>	-37	-43	-44	2,1%	17,6%
Resultat	9	0	0		
Årsarbetare	23	28	28	0,0%	21,7%

Resultatet budgeteras till noll i enlighet med budgetdirektiven. Budgeten bygger på antaganden om oförändrade taxor samt tillskott på 204 miljoner kronor såsom det har angivits i direktiv. Ingen utökning av trafiken planeras. I budgeten saknas dock finansiering motsvarande 20,5 miljoner kronor som har sin grund i ökade kostnader i huvudsak för trafikdriften och investeringarna. WÅAB bedömer att balans kan åstadkommas genom ökat tillskott med 13,2 miljoner kronor samt genom taxehöjning i skärgårds- och hamntrafiken, vilket beräknas ge ökade intäkter med 2,5 respektive 4,8 miljoner kronor. Dessa förslag är inte inarbetade i resultaträkningen ovan. I samband med fastställandet av landstingets budget och landstingsbidrag för 2009 bör dock denna fråga beaktas. Skattefinansieringsgraden är 67,0 procent.

I budgeten har inarbetats ökade trafikkostnader till följd av nya löneavtal för sjöfartsanställda samt högre kompensationsersättning till entreprenörerna för drivmedel. Kapitalkostnaderna ökar i takt med investeringarna. Av de tidigare budgeterade fyra nya isgående fartyg har två fartyg utgått. Resterande två fartyg har fördyrats jämfört med ursprunglig plan på grund av överhettad varvsmarknad. Ökade diesel- och bensinpriser samt icke påverkbara kostnader till följd av nya myndighetskrav vad gäller sjösäkerheten är riskmoment i budgeten.

Förutom 204 miljoner kronor i tillskott fastställt i budgetdirektiv tillförs ytterligare 100 tusen kronor 2009 avseende bidrag till svallvågsstudier vid KTH Marina System i enlighet med landstingsstyrelsen beslut 2008-06-03 (LS 0801-0035). Detta är inarbetat i budgetunderlaget.

Investeringarna för 2009 budgeteras till 116 miljoner kronor och avser delbetalning av två nya fartyg. För övrigt planeras reinvesteringar i fartyg, säkerhetsinvesteringar såsom utbyte av livflottssystem samt miljöinvesteringar i anläggningar.

2008-10-08

6.3 Färdtjänstnämnden

Landstinget ansvarar för länets färdtjänst, genom avtal med kommunerna, samt för närtrafik och sjuk- och tjänsteresor. Färdtjänsten beslutar om tillstånd för färdtjänst, tilldelning av resor och ansvarar för att organisera och administrera trafiken. Färdtjänsten har inga egna fordon utan upphandlar trafik från olika taxi- och trafikföretag i länet.

Färdtjänsten arbetar för att erbjuda ökad frihet och tillgänglighet i kollektivtrafiken för resenärer som har väsentliga svårigheter att resa med SL-trafiken. Med resenären i centrum ska ytterligare tillgänglighetsanpassningar inom kollektivtrafikområdet ge ett minskat färdtjänstberoende och större valfrihet. Detta skall nås med fokus på hög kvalitet, kostnadseffektivitet och hållbar utveckling. Flertal parametrar för kvalitet och tillförlitlighet har budgeterats, fokus under 2009 läggs på handläggningstid för tillståndsansökningar och tillgänglighet till kundservice. Färdtjänsten har under 2009 satt mål om att:

- 80 procent av inkomna ärenden ska vara handlagda inom 10 arbetsdagar.
- Den genomsnittliga kötiden i telefon till kundservice ska ej överstiga 90 sekunder.

Mål för kvaliteten är inriktade främst på resenärspektivet och speglar SLL:s mål om en god tillgänglighet, ett gott bemötande och en god tidspassning.

År 2009 planeras 3 600 000 resor, en minskning med 0,2 procent jämfört med budget 2008, men en ökning med 1,3 procent jämfört med prognos per augusti 2008. Antalet färdtjänstresenärer budgeteras att minska med 5,8 procent till 65 000 jämfört med budget 2008, vilket resulterar i att antal resor per resenär budgeterat ska öka. Översynen av föreskrifter och villkor i syfte att uppnå ett förenklat regelverk och därmed ett friare resande ska vara klar och träda i kraft vid årsskiftet 2008-2009. Fortsatt styrning av resenärer ska göras till den allmänna kollektivtrafiken i takt med att närtrafiken byggs ut och tillgängligheten ökar. En webbaserad tillståndsprövning utreds.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	152	164	163	-0,4%	7,6%
SLL-interna intäkter	980	1015	1037	2,2%	5,8%
- varav landstingsbidrag	966	1 001	1 026	2,5%	6,2%
<i>Summa intäkter</i>	<i>1 132</i>	<i>1 178</i>	<i>1 200</i>	<i>1,9%</i>	<i>6,0%</i>
Personalkostnader	-54	-56	-61	8,4%	13,3%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-1 047	-1 122	-1 139	1,5%	8,8%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-1 101</i>	<i>-1 178</i>	<i>-1 200</i>	<i>1,9%</i>	<i>9,0%</i>
Resultat	31	0	0		
Årsarbetare	109	118	118	0,0%	8,3%

Färdtjänstens budget 2009 är i balans och bygger på ett landstingsbidrag på 1 026 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med 2,5 procent jämfört med budget 2008. I enlighet med budgetdirektivet kommer Färdtjänsten att prioritera ett fler-

2008-10-08

tal områden under budgetåret. Fortsatt utbyggnad av närtrafiken, utveckling av SL:s reseplanerare, gemensamt resekort (SL Access) och webbaserad tillståndsprocess är några av de delar av det utvecklingsprojekt som Färdtjänsten kommer att driva i samarbete med SL och kommunerna. I ett led att förbättra kvaliteten kommer ett nytt ärendehanteringssystem för resenärernas synpunkter och klagomål att implementeras. Rullstolstaxi kommer under 2009 att införas i större skala. De av Färdtjänsten och HSN omarbetade reglerna för sjukresor kommer att börja gälla under året. Taxor och avgifter är oförändrade utifrån landstingsfullmäktiges beslut i budget 2008.

6.4 Regionplane- och Trafiknämnden

Regionplane- och trafiknämnden (RTN) ansvarar för regionplaneringen, de regionala utvecklingsfrågorna samt utformningen av landstingets trafikpolitik och den översiktliga trafikplaneringen i dialog med SL och Waxholmsbolaget. Nämnden ska ge förutsättningar och ta initiativ för att den övergripande visionen, målen och strategierna för Stockholmsregionen blir verklighet.

Under 2009 kommer verksamhetens arbete att präglas av att ta fram och föra dialog kring ett utställningsförslag till ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFSS 2010, utställning av planen och arbete med handlingsprogram för att genomföra den. Avsikten är att landstingsfullmäktige ska ges möjlighet att ta ställning till ett slutligt förslag våren 2010. Den nu gällande planen, RUFSS 2001, är under genomförande och inriktas på att stärka regionens tillväxtkapacitet, verka för ett utbyggt transportsystem, verka för en effektiv och resultatutrikad integrationspolitik samt att utveckla strategin om flerkärnighet och täthet.

Som inriktningsmål för RTN gäller de strategier som nämnden beslutat ska ligga till grund för en ny regional utvecklingsplan, bland annat att säkra värden för framtida behov, att öka uthållig kapacitet och kvalitet inom strategiska områden, att vidareutveckla en flerkärnig rumslig struktur med täta stråk och att utveckla idéer och förnyelseförmåga.

Nämnden ska verka för att Stockholm-Mälardalen ska vara en attraktiv, öppen och tillgänglig storstadsregion, som är en ledande tillväxtregion i Europa med god livsmiljö och hållbar utveckling. Samarbetet med övriga delar av Europa stärks och fördjupas.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Intäkter	84	80	78	-2,5%	-7,9%
- varav landstingsbidrag	74,0	76,7	76,7	0,0%	3,6%
Kostnader	-84	-80	-78	-2,5%	-7,7%
Resultat	0	0	0		
Årsarbetare	48	50	45	-10,0%	-6,3%

RTN:s budget för 2009 är i balans. Budgeten för 2009 innebär en minskning jämfört med budget 2008 med 2,5 procent. Minskningen medför att prioriteringar krävs,

2008-10-08

---

arbetet med RUFSS 2010 har högsta prioritet, medan en del av genomförandeinsatserna måste genomföras med lägre ambitionsnivå eller skjutas på framtiden.

För att ges möjlighet att arbeta vidare med processerna för trafikens infrastruktur i Stockholms län och Mälardalen äskar RTN om ett fortsatt beviljat projektanslag om 2 miljoner kronor. Dessa processer syftar till att skapa bred enighet om och ett gott underlag för angelägna investeringar i transportsektorn. Denna kostnad är ej inarbetad i RTN:s budgetförslag. I samband med fastställandet av landstingets budget och landstingsbidrag för 2009 bör dock denna fråga beaktas.

2008-10-08

7 Fastigheter

7.1 Landstingsfastigheter Stockholm

Landstingsfastigheter Stockholm (LFS) är en enhet för redovisning av landstingsägda fastigheter samt intäkter och kostnader relaterade till landstingets fastigheter. Fastigheterna förvaltas av Locum AB. Fastighetsbeståndet domineras av vårdfastigheter såsom akutsjukhus, närsjukhus, vårdcentraler, tandvårdskliniker, äldreomsorgsenheter med mera. Totalt uppgår den förvaltade ytan till cirka 2,1 miljoner kvadratmeter.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	475	380	416	9,3%	-12,4%
SLL-interna intäkter	1 970	1 970	2 053	4,2%	4,2%
<i>Summa intäkter</i>	<i>2 445</i>	<i>2 351</i>	<i>2 469</i>	<i>5,0%</i>	<i>1,0%</i>
<i>Summa kostnader</i>	<i>-1 120</i>	<i>-1 143</i>	<i>-1 196</i>	<i>4,6%</i>	<i>6,7%</i>
Avskrivningar	-570	-581	-628	8,1%	10,1%
Finansnetto	-244	-285	-325	14,0%	33,3%
<i>Summa kapitalkostnader</i>	<i>-814</i>	<i>-866</i>	<i>-953</i>	<i>10,0%</i>	<i>17,1%</i>
Resultat	511	342	321		

Landstingsfullmäktige har fastställt ett långsiktigt avkastningskrav på LFS:s eget kapital till 6 procent. Det budgeterade resultatet på 321 miljoner kronor motsvarar 9 procent i avkastning. Resultatet är 7 miljoner kronor högre än budgetdirektiven. Realisationsvinster budgeteras med 40 miljoner kronor (50 miljoner kronor i 2008 års budget). Indexuppräknning av hyrorna har budgeterats med tre procent. Kostnadsutvecklingen bedöms uppgå till två procent. Mediakostnaderna baserar sig dels på tecknade avtal, dels på en bedömd kostnadsutveckling på 2 – 5 procent. Planerat underhåll inklusive energibesparande åtgärder har budgeterats till 289,8 miljoner kronor för år 2009 vilket motsvarar 138 kronor per kvadratmeter i enlighet med rekommendationerna i fullmäktiges beslut 2005 om ”Planerat underhåll i ett långsiktigt fastighetsekonomiskt perspektiv”. Inom Landstingsfastigheter redovisas landstingets byggnadsinvesteringar. Investeringarna 2009 uppgår till 1 710 miljoner kronor. Exempel på större byggnadsinvesteringar är ny rättspsykiatrisk anläggning i Huddinge, 762 miljoner kronor samt reserkraft, DS, 278 miljoner kronor. Kostnader som uppstår inom Landstingsfastigheter men är hänförliga till NKS förutsätts NKS-förvaltningen stå för.

Ett annat större objekt i 2009 års budget avser upprustning av Löwenströmska Sjukhuset, byggnad 01. Utredning om framtida användning av Löwenströmska Sjukhuset bör ske i samråd med HSN.

7.2 Locum AB

Locum AB ansvarar enligt avtal med landstinget för ekonomisk och teknisk förvaltning av landstingets fastigheter samt för genomförande av byggnadsinvesteringar.

2008-10-08

ingar enligt den av fullmäktige beslutade investeringsbudgeten. Inom ramen för sitt ansvarsområde svarar bolaget också för uthyrning och fastighetsutveckling samt försäljning av icke strategiska fastigheter.

Resultatbudget

Mkr

Intäkter

Kostnader

Resultat**Årsarbetare**

	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Intäkter	206	204	226	10,4%	9,3%
Kostnader	-200	-200	-221	10,5%	10,4%
Resultat	6	4	4		
Årsarbetare	204	203	208	2,5%	2,0%

Det budgeterade resultatet 2009 motsvarar det resultatkrav som angivits i budgetdirektiven. Kostnader för pensionsavsättningar beräknas under 2008 öka till 188 miljoner kronor. Utfallet 2007 var 133 miljoner kronor. 35 miljoner kronor av kostnadsökningen utgörs av en ackumulerad engångseffekt bl.a. med anledning av nya livslängdsantaganden. Locum har en stor och fortsatt växande kostnad för pensioner under 2009, med anledning av detta har förvaltningsarvodet ökat med motsvarande belopp. Förvaltningsarvodet för år 2009 är uppräknat med 15 miljoner kronor och uppgår till 108,5 miljoner kronor. Lönekostnadsökningen jämfört med budget 2008 bedöms uppgå till 12 procent varav 3 procent avser lönerevision inklusive riktade insatser. Ökningen är relaterad till den rådande situationen på arbetsmarknaden för bygglednings- och fastighetsförvaltande personal.

8 Övrig verksamhet

8.1 Landstingsstyrelsen

Landstingsstyrelsen leder och samordnar landstingets verksamhet och ekonomi.

8.1.1 Landstingsstyrelsens förvaltning

Landstingsstyrelsens förvaltning (LSF) omfattar administrationen av den centrala förtroendemannaorganisationen, landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen med utskott, landstingsdirektör jämte tjänstemannaorganisation, FoUU-medel samt övriga landstingsstyrelsens förvaltning där bland annat organisationerna för produktions-samordning, IT, miljö, kommunikation, ekonomi och finans ingår.

LSF kommer under 2008 att slutföra arbetet med att anpassa, effektivisera och organisera verksamheten. LSF har under 2007 genomfört ett sparbetning och minskat antal årsarbetare med 15 procent. I budgetdirektiv för 2009 anges ett antal aktuella och viktiga fokusområden för LSF bl.a. konkurrensutveckling och mångfald, utveckling av styrsystem och ägarstyrning, produktionssamordning, IT-samordning kommunikation och concernsäkerhet. Under 2009 kommer LSF att styra mot de mål som arbetats fram under hösten 2008.

Enligt fullmäktiges beslut (LS 0707-0721) planeras Naturbruksgymnasierna övergå till annan huvudman under 2009. Skolverket har beviljat ansökningarna om att de får bilda friskolor.

I enlighet med fattat beslut (LS 0605-0971) kommer större delen av Centrum för folkhälsa, CFF, verksamhet överförs till Karolinska Institutet (KI) fr.o.m. 2009 och i budgetunderlaget för 2009 ingår de kostnader som kommer att föras över till HSN i samband med verksamhetsöverföringen. I den slutliga budgeten för 2009 kommer detta att regleras. Verksamhetsöverföringen innebär vidare en ökad kostnad om 20 miljoner kronor relaterad till etableringsstöd och sociala avgifter som är ofinansierad. Budgeterat resultat för år 2009 understiger således budgetdirektiven med 20 miljoner kronor. Landstingsstyrelsens förvaltning hemställer därför om finansiering för etableringsstöd och ökade sociala avgifter i samband med verksamhetsöverföringen av CFF till Karolinska Folkhälsoakademin (KFA) vid KI med totalt 20 miljoner kronor.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Intäkter	3 165	3 140	3 224	3%	1,9%
- varav landstingsbidrag	2 460	2 582	2 608	1,0%	6,0%
Kostnader	-3 104	-3 140	-3 244	3,3%	4,5%
Resultat	61	0	-20		
Årsarbetare	968	950	930	-2,1%	-3,9%

I LSF:s budgeterade landstingsbidrag ingår FoUU-medel med 1 288,1 miljoner kronor inkl. personalkostnader för år 2009. I slutlig budget föreslås, LSF:s landstingsbi-

2008-10-08

drag justeras med 1 288,1 miljoner kronor avseende FoUU-medel och att motsvarande belopp från och med 2009 utbetalas från Koncernfinansiering.

LSF ansvarar för bidrag till den uppdragsutbildning som syftar till att minska bristen på specialistsjuksköterskor, främst inom IVA. Trycket har varit stort på att utöka antalet platser. En utökning av platserna skulle kosta 17,5 miljoner kronor och denna kostnadsökning är ej beaktad i LSF:s budgetunderlag. I samband med fastställandet av landstingets budget och landstingsbidrag för 2009 bör dock denna fråga beaktas.

Investeringar 2009 i maskiner, inventarier och IT uppgår till 40 miljoner kronor.

8.1.2 Förvaltningen Nya Karolinska Solna

Projektet Nya Karolinska Solna (NKS) startades under 2005 med uppdrag att projektera och bygga Stockholms nya universitetssjukhus. Den 8 april 2008 beslöt Landstingsfullmäktige att en ny förvaltning skulle inrättas från och med 1 maj för det fortsatta arbetet med NKS. Landstingsfullmäktige fattade den 10 juni 2008 beslut om att uppförande och förvaltning av den nya byggnaden ska genomföras och finansieras enligt Offentlig Privat Samverkan (OPS).

NKS har som förvaltning i uppdrag att säkerställa att ett nytt universitetssjukhus i Solna kan öppna i december 2015. Ett av förvaltningens primära åtaganden är att till april 2010 genomföra upphandlingen av en OPS-entreprenör. Vidare har förvaltningen en samordningsroll rörande alla de frågor som har kopplingar till arbetet med det nya universitetssjukhuset.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009
SLL-externa intäkter			0,0
SLL-interna intäkter			26,3
<i>Summa intäkter</i>	0,0	0,0	26,3
<i>Summa kostnader</i>			-26,3
Avskrivningar			0,0
Finansnetto			0,0
<i>Summa kapitalkostnader</i>	0,0	0,0	0,0
Resultat	0,0	0,0	0,0

NKS-förvaltningens driftskostnader för 2009 är budgeterade till 26,3 miljoner kronor. Budgeten baseras på 13 årsarbetare. NKS-förvaltningen har under 2008 utformat en redovisningsprincip som anger vilka poster som ska bokföras såsom förvaltnings-specifika på resultaträkning samt vilka som kan aktiveras i samband med förberedelsearbete inför det nya universitetssjukhuset. Under budgetåret ska administrativa rutiner och system tas i bruk för att tillgodose de krav som ställs på förvaltningen. Budgeten för 2009 är i balans.

En investeringsbudget om 1 053 miljoner kronor har redovisats. Inom denna ram ska under året bland annat aktiveras kostnader som avser förberedelsearbete inför det nya

2008-10-08

universitetssjukhuset. Detta avser konsulttjänster, förberedande markarbete samt evakueringar och provisorier för hus som ska rivras.

8.1.3 Koncernfinansiering

Koncernfinansiering är en central redovisningsenhet där poster av landstingsövergripande karaktär redovisas. Enheten har inte några anställda och bedriver ingen egen verksamhet. Intäkterna består främst av skatteintäkter och specialdestinerade statsbidrag. Koncernfinansierings övriga intäkter kommer från det personalomkostnadspålägg som förvaltningarna erlägger. PO-pålägget avses täcka förvaltningsorganisationens kostnader för sociala avgifter och pensioner som belastar koncernfinansierings resultat.

Den enskilt största kostnadsposten utgörs av utbetalning av landstingsbidrag och tillskott till koncernens förvaltningar och bolag. Inom koncernfinansiering redovisas också koncernens upplåning och räntekostnaderna på låneskulden belastar således enheten.

Resultatbudget

Mkr

Intäkter
Kostnader
Resultat

	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Intäkter	53 469	56 236	57 776	2,7%	8,1%
Kostnader	-53 098	-56 155	-57 702	2,8%	8,7%
Resultat	372	81	74		

Koncernfinansierings budget är i balans och resultatet på 74 miljoner kronor överstiger direktiv med 13 miljoner kronor. I regeringens budgetproposition aviseras en sänkning av socialavgifter med en procentenhet, vilket motsvarar en minskning av personalkostnaderna om cirka 145 miljoner kronor för koncernen. Denna kostnadsreduktion har inarbetats i budgetunderlaget på koncernnivå via enheten Koncernfinansiering. Således förutsätter detta upplägg att kostnadsreduktionen kommer Koncernfinansiering till godo. Eftersom de minskade socialavgifterna faller ut hos respektive berörd enhet i koncernen betyder detta att landstingsbidrag/tillskott behöver justeras nedåt i motsvarande mån för de enheter där reglering via PO-pålägg inte kan användas. Ett alternativ till justering av landstingsbidrag/tillskott är att istället justera berörda enheters avkastningskrav uppåt motsvarande de minskade socialavgifterna. Det senare alternativet ger som effekt att Koncernfinansiering får ett resultat på minus 26 miljoner kronor. Justering av landstingsbidrag/tillskott eller avkastningskrav för berörda enheter bör inarbetas i slutlig budget.

Koncernfinansiering budgeterar investeringar under 2009 gällande Citybanan om 240 miljoner kronor.

8.2 MediCarrier AB

MediCarrier köper in, lagerhåller och distribuerar sjukvårds- och förbrukningsvaror, samt erbjuder miljöanpassade transporter av apoteksvaror, blod, internpost et cetera till enheter inom Stockholms läns landsting. MediCarrier lagerför cirka 3 500 artiklar och har utöver detta ytterligare cirka 7 000 artiklar som de erbjuder kunden. Bolaget gör cirka 35 000 leveranser från lagret per år till kunderna. Transportverksamheten

2008-10-08

hanterar cirka 375 000 transporter per år. Från och med första juli 2008 har MediCarrier övertagit allt utskick av informationsmaterial och frikort.

MediCarrier kommer under år 2009 att fortsätta implementera rekommendationerna i den utredning över verksamheten som skett. En ny elektronisk katalog med beställningsfunktionalitet kommer att ge ytterligare effektiviseringsförbättring tillsammans med införandet av en röststyrd plockprocess för lagret.

Volymen beräknas öka med drygt 14 procent jämfört med budget 2008, varav 2 procent hänförs till ny verksamhet.

Bolagets tillgänglighet och kvalitet mäts genom parametern ”servicegrad till kunder” och ”nöjd kundindex”. Exempel på mål som MediCarrier har fastställt för år 2009 är att;

- Servicegraden till kunder ska uppgå till minst 97,5 procent
- Antalet retur/reklamationer ska högst uppgå till 0,45 procent av antalet order rader
- Medarbetarindex ska förbättras enligt åtgärdsplan baserad på medarbetarundersökning oktober 2008, om enskilda områden understiger index 60
- Omsättningshastigheten för lagret ska minst uppgå till 15 ggr per år
- 25 procent av transporterna ska ske med förnybara bränslen
- Nöjd kundindex ska vara högre än 90 procent
- Försäljningen av miljömärkta artiklar ska öka i förhållande till totala försäljningen

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Intäkter	404	397	454	14,3%	12,4%
Kostnader	-399	-397	-454	14,3%	13,6%
Resultat	4,3	0,0	0,0		
Årsarbetare	98	89	92	3,4%	-6,1%

MediCarriers budget 2009 är i balans. Det budgeterade resultatet motsvarar det resultatkrav som finns i budgetdirektiven. Den budgeterade kostnadsökningen är 14,3 procent jämfört med budget 2008 vilket hänförs till volymökning. Vidare beräknas personalkostnaderna öka med 7,4 procent samtidigt som årsarbetarna ökar med 3,4 procent. Genomsnittlig frånvaro per anställd budgeteras vara högst 19 dagar per år.

MediCarrier är miljöcertifierade enligt ISO 14001 och har budgeterat ett antal miljömål för 2009 såsom transporter med förnybart bränsle (25 %), 100 procent av företagets värmeförsörjning ska komma från miljöanpassad källa.

Investeringar 2009 i maskiner och inventarier uppgår till 3 miljoner kronor vilket är i enlighet med beslutad investeringsram.

2008-10-08

8.3 Kulturnämnden

Kulturnämnden (KUN) stöder det fria kulturlivet i Stockholms län genom dels långsiktigt verksamhetsstöd, dels olika projektstöd. Kulturverksamhet som får stöd skall ha en hög kvalitet. Dessutom baseras alla beslut om stöd till kultur- och föreningsliv på de fyra målområdena: Demokrati, Jämställdhet mellan könen, Jämlikhet samt Tillgänglighet för funktionshindrade. Nämnden ställer även krav på att organisationer som erhåller årligt verksamhetsstöd om 500 tkr eller mer skall arbeta aktivt med miljöfrågorna. För att komma i fråga för stöd måste båda könen finnas representerade i styrelsen för den organisation som tar emot stödet.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Intäkter	357,4	366,5	379,7	3,6%	6,2%
- varav landstingsbidrag	342,7	355,0	367,5	3,5%	7,2%
Kostnader	-353,4	-366,5	-379,7	3,6%	7,5%
Resultat	4,1	0,0	0,0		
Årsarbetare	45	43	45	4,7%	0,0%

KUN:s budget är i balans. Landstingsbidraget för 2009 uppgår till 367,5 mnkr.

Nämnden beräknar att 70 procent av 2009 års stöd kommer att användas till verksamhet som kommer barn och unga till del. Nämnden uppfyller därmed landstingsfullmäktiges mål att minst 70 procent av de externa stöden skall nå målgruppen barn och unga.

Under 2009 kommer KUN att överta bidrag avseende Blåarsymfonikerna från SL. Landstingsbidraget ökar med 2,5 miljoner kronor för KUN. Denna ökning av landstingsbidraget är inarbetad i nämndens budgetförslag.

KUN föreslår landstingsfullmäktige att utöka nämndens landstingsbidrag 2009 med 500 tkr som specialdestineras till SLIF för landstingsgemensamma friskvårdsinsatser i strävan att förbättra de landstingsanställdas hälsa och minska sjukfrånvaron. I samband med fastställandet av landstingets budget och landstingsbidrag för 2009 bör dock denna fråga beaktas.

8.4 AB SLL Internfinans

Internfinans utgör internbank för Stockholms läns landsting. Bolaget ska på marknadsmässiga grunder förvalta koncernens likviditet, låna upp erforderliga medel till verksamheten samt i övrigt tillhandahålla efterfrågade finansiella tjänster.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Intäkter	9,0	9,5	9,1	-3,7%	0,9%
Kostnader	-3,7	-6,5	-6,1	-5,4%	63,9%
Resultat	5,3	3,0	3,0		
Årsarbetare	9	9	10	11,1%	11,1%

2008-10-08

Internfinans budget 2009 är i balans. Det budgeterade resultatet på 3 miljoner kronor motsvarar det resultatkrav som finns i budgetdirektiven.

8.5 Landstingsrevisorerna

Revisorerna granskar årligen i den omfattningen som följer av god redovisningssed all verksamhet som bedrivs inom landstinget. Granskningen omfattar såväl nämnder och styrelser som företag och kommunalförbund. Revisorerna prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Intäkter	32,9	34,6	35,8	3,5%	8,5%
- varav landstingsbidrag	32,9	34,5	35,7	3,5%	8,5%
Kostnader	-31,2	-34,6	-35,8	3,5%	14,6%
Resultat	1,8	0,0	0,0		
Årsarbetare	25	25	25	0,0%	0,0%

Landstingsrevisorerna uppvisar en budget i balans.

8.6 Patientnämnden

Patientnämnden (PaN) utgör en från vården fristående och opartisk instans som patienter och anhöriga kan vända sig till när det uppstått problem i kontakterna med all offentligt finansierad hälso- och sjukvård samt folktandvården och privata tandhygienister. Detta innebär att patienter som har synpunkter på hälso- och sjukvården, oavsett vårdgivarens huvudman, vänder sig till en och samma instans för att få sitt ärende utrett.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
Intäkter	15,9	16,4	16,9	3,0%	6,3%
- varav landstingsbidrag	14,6	15,1	15,6	3,3%	6,8%
Kostnader	-15,9	-16,4	-16,9	3,0%	6,3%
Resultat	0,0	0,0	0,0		
Årsarbetare	16	16	17	6,3%	6,3%

Nämnden uppvisar en budget i balans.

PAN har inkommit med en skrivelse, LS 0807-0716, angående merkostnader för stödverksamheten på grund av ändrade skatteregler. PAN önskar en nivåjustering på landstingsbidraget på 1 210 tkr som en effekt av skattelagstiftningens förändring. Denna nivåhöjning är inte inarbetad i nämndens budgetförslag. I samband med fastställandet av landstingets budget och landstingsbidrag för 2009 bör dock detta beaktas.

2008-10-08

9 Bilagor

9.1 Resultaträkning SLL-koncernen 2007-2011

Mkr	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2008	Budget 2009	Ändring B09/B08	Plan 2010	Plan 2011
<i>S:a verksamhetsintäkter</i>	12 497	13 376	13 066	14 039	7,4%	15 055	15 483
Skatteintäkter	45 459	47 966	47 895	49 893	4,2%	51 876	54 603
Generellt statsbidrag	4 649	4 595	4 631	4 602	-0,6%	4 697	4 483
Utjämningsystemet	-1 396	-1 186	-1 248	-1 548	24,0%	-1 687	-1 854
Prognososäkerhet	0	0	0	0		0	0
<i>Summa skatteintäkter</i>	48 712	51 376	51 278	52 947	3,3%	54 885	57 232
Summa intäkter	61 209	64 752	64 344	66 986	4,1%	69 940	72 715
<i>S:a verksamhetens kostnader</i>	-56 773	-60 369	-59 943	-62 141	3,7%	-64 966	-67 386
Resultat före avskrivningar	4 436	4 383	4 402	4 845	10,1%	4 974	5 329
Avskrivningar	-2 514	-2 659	-2 677	-2 858	6,8%	-3 119	-3 267
Rörelseresultat	1 923	1 724	1 725	1 987		1 855	2 062
Finansiella intäkter	103	101	43	48	12,1%	251	259
Finansiella kostnader	-1 018	-1 325	-1 308	-1 626	24,3%	-1 724	-1 816
Finansnetto	-915	-1 224	-1 265	-1 578	24,7%	-1 473	-1 557
Resultat	1 008	500	460	409		382	505
Verksamhetens intäkter	12 497	13 376	13 066	14 039	7,4%	15 055	15 483
Verksamhetens kostnader	-56 773	-60 369	-59 943	-62 141	3,7%	-64 966	-67 386
Avskrivningar	-2 514	-2 659	-2 677	-2 858	6,8%	-3 119	-3 267
Verksamhetens nettokostnader	-46 789	-49 652	-49 553	-50 960	2,8%	-53 030	-55 170

2008-10-08

9.2 Balansräkning SLL-koncernen 2007-2011

Mkr	Utfall 2007	Prognos 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
<i>Anläggningstillgångar</i>	40 629	44 416	51 061	58 559	66 100
<i>Omsättningstillgångar</i>	7 878	6 990	6 990	6 990	6 990
Summa tillgångar	48 507	51 406	58 051	65 549	73 090
Ingående eget kapital	-632	376	876	1 285	1 666
Årets resultat	1 008	500	409	382	505
<i>Summa eget kapital</i>	376	876	1 285	1 666	2 171
<i>Summa avsättningar</i>	13 260	14 160	15 096	16 006	16 933
Långfristiga skulder	20 406	21 543	26 473	32 299	38 019
Kortfristiga skulder	14 465	14 827	15 198	15 578	15 967
<i>Summa skulder</i>	34 871	36 370	41 671	47 877	53 986
Summa eget kapital och skulder	48 507	51 406	58 051	65 549	73 090

2008-10-08

9.3 Finansieringsanalys SLL-koncernen 2007-2011

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Årets resultat	1 008	460	409	382	505
Avskrivningar	2 514	2 677	2 858	3 119	3 267
Reavinster, övrigt	-97	-50	-40	-50	-30
Summa kassaflöde från verksamheten	3 425	3 087	3 227	3 451	3 742
Förändring av rörelsekapital	-396	0	0	0	0
Investeringar	-5 069	-8 099	-9 503	-10 617	-10 808
Försäljningar, övrigt	524	51	50	50	50
Summa kassaflöde efter investeringar	-1 516	-4 961	-6 226	-7 116	-7 016
Pensioner och övriga avsättningar	1 156	812	936	911	927
Kassaflöde före extern finansiering	-360	-4 149	-5 290	-6 205	-6 089

2008-10-08

9.4 Investeringsplan 2007-2013

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011	Plan 2012	Plan 2013
Trafiken							
SL budgeterade o beslutade i styrelse	3 110	5 192	4 108	4 186	4 530	4 257	3 631
SL för ytterligare beredning			1 436	2 298	2 438	3 024	2 224
WÅAB	15	66	116	67	26	30	21
Trafiken totalt	3 125	5 258	5 660	6 551	6 994	7 311	5 876
Byggnader totalt	798	1 159	1 710	1 908	2 254	1 858	1 616
Maskiner, inventarier och IT							
Vård							
Hälso- och sjukvårdsnämnden	0	3	0	0	0	0	0
Stockholms läns sjukvårdsområde	55	71	72	83	59	61	62
Karolinska Universitetssjukhuset	304	336	343	350	357	364	371
Sjukvården Salem Nykvarn Södert.	25	28	28	28	28	28	28
Södersjukhuset AB	113	110	166	241	251	251	251
Danderyds Sjukhus AB	62	81	87	68	70	71	71
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	10	9	9	9	9	9	9
Folktandvården Stockholms Län AB	53	57	48	48	48	52	48
Ambulanssjukvården i Storsthlm AB	4	6	7	7	7	7	7
Stockholm Care AB	0	0	0	0	0	0	0
Vården totalt	626	701	760	834	829	843	847
Övriga							
Färdtjänstnämnden	7	3	1	2	1	2	2
Regionplane- och trafiknämnden	1	0	1	1	1	1	1
Locum AB	2	1	2	2	2	2	2
Kulturnämnden	1	0	0	0	0	0	0
Landstingsrevisorerna	0	0	0	0	0	0	0
Patientnämnden	1	0	0	0	0	0	0
Medicarrier AB	2	3	3	3	3	3	3
AB SLL:s Internfinans AB	0	0	0	0	0	0	0
Landstingsstyrelsen	9	40	40	40	40	40	40
Övriga totalt	23	48	46	48	48	48	48
Maskiner och inventarier totalt	649	749	806	882	876	890	895
Ombyggn ext lokaler m m			35	30	30	30	30
varav SLSO			15	15	15	15	15
varav Folktandvården			20	15	15	15	15
Ny Karolinska Solna (NKS)	82	700	1 053	1 000	400	400	400
Citybana (koncernfinansiering) ¹⁾	415	233	240	247	254	262	630
TOTALT	5 069	8 099	9 503	10 617	10 808	10 751	9 446

1) Medel avser landstingets del i finansieringen av Citybana enligt genomförandeavtalet (LS 0605-0864).
För mer information om beslutsläge se underliggande bilagor 9.4.1-9.4.4

Investeringsram för 2010 och 2011 kommer att revideras och differentieras i budgetdirektiven för 2010.

För detaljerad information se sidobilagor 9.4.1-9.4.4

2008-10-08

9.5 Landstingsbidrag 2007-2011

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Plan 2010	Plan 2011
Landstingsstyrelsen *	2 459,9	2 582,3	2 634,4	2,0%	2 713,7	2 839,9
Hälso- och sjukvårdsnämnden	36 776,7	39 208,5	40 718,0	3,9%	41 956,2	43 925,5
TioHundranämnden	881,5	935,0	971,0	3,9%	1 000,5	1 047,5
Kulturnämnden	342,7	355,0	367,5	3,5%	378,6	396,2
Färdtjänstnämnden	965,7	1 000,5	1 025,5	2,5%	1 056,7	1 106,3
Regionplane- och trafiknämnden	74,0	76,7	76,7	0,0%	79,0	82,7
Patientnämnden	14,6	15,1	15,6	3,3%	16,0	16,8
Landstingsrevisorerna	32,9	34,5	35,7	3,5%	37,0	38,0
Summa landstingsbidrag	41 548,0	44 207,5	45 844,4	3,7%	47 237,7	49 452,9
AB Storstockholms Lokaltrafik	5 346,0	5 685,0	5 892,5	3,7%	6 071,9	6 357,0
Waxholms Ångfartygs AB	184,4	197,5	204,1	3,4%	210,3	220,1
Summa tillskott	5 530,4	5 882,5	6 096,6	3,6%	6 282,2	6 577,1
Summa bidrag/tillskott	47 078,4	50 090,0	51 941,0	3,7%	53 519,9	56 030,0

* Landstingsstyrelsen - varav LSF	2 459,9	2 582,3	2 608,1	1,0%	2 687,4	2 813,6
* Landstingsstyrelsen - varav NKS	0,0	0,0	26,3		26,3	26,3

Ökningarna av bidrag och tillskott för 2010 och 2011 kommer att revideras och differentieras i budgetdirektiven för 2010.

2008-10-08

9.6 Resultatkrav 2008-2011

	Budget 2008	Budget 2009	Plan 2010	Plan 2011
Vård				
Hälso- och sjukvårdsnämnden	0	0	0	0
Stockholms läns sjukvårdsområde	35	35	35	35
Karolinska Universitetssjukhuset	0	0	0	0
Sjukvården Salem Nykvarn Södertälje	0	0	0	0
TioHundra AB	0	0	0	0
Södersjukhuset AB	0	0	0	0
Danderyds Sjukhus AB	0	0	0	0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	0	0	0	0
Folk tandvården Stockholms Län AB	15	12	12	12
Ambulanssjukvården i Storsthlm AB	0	0	0	0
Stockholm Care AB	4	4	4	4
Vården totalt	54	51	51	51
Trafik				
AB Storstockholms Lokaltrafik	0	0	0	0
Waxholms Ångfartygs AB	0	0	0	0
Färdtjänstnämnden	0	0	0	0
Regionplane- och trafiknämnden	0	0	0	0
Trafiken totalt	0	0	0	0
Övriga				
Locum AB	4	4	4	4
Landstingsfastigheter Stockholm	342	321	275	286
Kulturnämnden	0	0	0	0
Landstingsrevisorerna	0	0	0	0
Patientnämnden	0	0	0	0
Medicarrier AB	0	0	0	0
Landstingshuset Stockholm AB	-24	-24	-24	-24
Skadekontot	0	0	0	0
AB SLL Internfinans	3	3	3	3
Koncernfinansiering	81	74	93	205
Landstingsstyrelsen*	0	-20	-20	-20
Övriga totalt	406	358	331	454
Totalt	460	409	382	505

* inklusive NKS

2008-10-08

9.7 Resultaträkning landstinget 2007-2011

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Plan 2010	Plan 2011
Verksamhetens intäkter	5 366	5 444	5 757	5,8%	5 822	6 026
Skatteintäkter	48 712	51 278	52 947	3,3%	54 885	57 232
<i>Summa intäkter</i>	<i>54 078</i>	<i>56 722</i>	<i>58 704</i>	<i>3,5%</i>	<i>60 707</i>	<i>63 258</i>
<i>Verksamhetens kostnader</i>	<i>-51 701</i>	<i>-54 695</i>	<i>-56 498</i>	<i>3,3%</i>	<i>-58 696</i>	<i>-61 096</i>
Resultat före avskrivningar	2 377	2 026	2 206		2 012	2 162
Avskrivningar	-1 004	-1 033	-1 059	2,5%	-1 081	-1 071
Rörelseresultat	1 373	993	1 146		931	1 092
Finansiella intäkter	183	219	263	19,9%	360	361
Finansiella kostnader	-861	-755	-1 000	32,5%	-926	-971
<i>Finansnetto</i>	<i>-678</i>	<i>-535</i>	<i>-736</i>	<i>37,6%</i>	<i>-566</i>	<i>-610</i>
Årets resultat	695	458	410		365	482
Verksamhetens intäkter	5 366	5 444	5 757	5,8%	5 822	6 026
Verksamhetens kostnader	-51 701	-54 695	-56 498	3,3%	-58 696	-61 096
Avskrivningar	-1 004	-1 033	-1 059	2,5%	-1 081	-1 071
Verksamhetens nettokostnader	-47 339	-50 285	-51 800	3,0%	-53 954	-56 140

9.8 Taxor och avgifter 2009

Hälso- och sjukvård

Underlag från HSNförvaltningen 1 oktober. Justering av taxor är fetmarkerade.

Öppenvård

Barn och ungdom under 18 år

	Avgift
Besök inom primärvård och öppen specialistvård.	0 kr
Telefonrecept.	0 kr
Besök på sjukhusens akutmottagningar, inkl närakuten barn på Karolinska	120 kr
Besök på röntgen samt fysiologi- och neurofysiologilaboratorium på sjukhusens akutmottagningar (fr.o.m. 1 juli 2006).	0 kr

Personer fr.o.m. 18 år - Läkarvårdsbesök

	Avgift
Besök hos husläkare/distriktsläkare.	140 kr
Besök hos geriatriker.	140 kr
Besök hos specialistläkare.	260 kr
Besök på jourmottagning/närakut/lättakut.	140 kr
Besök på sjukhusens akutmottagningar/specialistakut.	260 kr
Besök i dagvård (avgift per dag).	140 kr
Första besök hos geriatriker med remiss från husläkare.	0 kr
Första besök hos specialistläkare med remiss från husläkare (gäller endast planerade besök).	120 kr
Första besök hos specialist med remiss från specialist i allmänmedicin.	120 kr
Besök av distriktsläkare/husläkare eller geriatriker i särskilda boendeformer för service och omvårdnad.	0 kr

Personer fr.o.m. 18 år - Sjukvårdande behandling

	Avgift
Avgift för sjukvårdande behandling hos andra vårdgivare än läkare. Exempel: fotvård, sjuksköterska på sjukhus (vård under eget ansvar).	70 kr
Gäller även första besöket.	
Första besök i sjukvårdande behandling hos: <ul style="list-style-type: none"> • arbetsterapeut • kurator • dietist 	140 kr

2008-10-08

<ul style="list-style-type: none"> • logoped • psykolog • sjukgymnast 	
Efterföljande besök hos ovanstående.	70 kr
Besök i dagvård (läkare medverkar ej).	140 kr
Besök på syncentral (gäller från första besöket).	70 kr
Besök hos distriktssköterska.	70 kr
Besök av distriktssköterska i särskilda boendeformer för service och omvårdnad av distriktssköterska.	0 kr

Övriga avgifter

	Avgift
Besök på röntgen, fys- och neurofyslab.	200 kr
Besök i hemmet av vårdgivare som utför insatser för patienter som omfattas av hemsjukvård. Avgiftsbefrielsen omfattar även telefonrecept.	0 kr
Hembesök av läkare, extra avgift.	60 kr
Besök på BVC/MVC.	0 kr
Rådgivning om preventivmedel och abortfrågor.	0 kr
Besök vid mottagning för tortyrskadade.	0 kr
Telefonrecept - vid konsultation som leder till att läkare eller distriktssköterska skriver recept.	80 kr
Besök i dagvård.	140 kr
Mammografiscreening.	140 kr
Gynekologisk screening (gäller vid kallelse från landstinget).	0 kr
Påminnelseavgift.	50 kr
Expeditionsavgift.	15 kr
Egenavgift för sjukresor.	
Taxi, max avgift	140 kr
Egen bil	50 kr
Tåg/flyg	140 kr
Egen båt	50 kr
Anslutningsresa	50 kr
Kollektiva färdmedel (Se LS 0704-0413 förslag att slopa detta)	
Besök hos legitimerad kiropraktor (gäller fem första besöken eller så länge landstinget ersätter).	260 kr

Slutenvård

	Avgift
Barn och ungdom under 18 år.	0 kr
Personer över 18 år (inkl. personer över 70 år).	80 kr
Personer under 40 år med hel aktivitetsersättning/sjukersättning. Gäller de 30 första dygnen vid varje vårdtillfälle.	40 kr

2008-10-08

Högekostnadsskydd

	Avgift
Högekostnadsskydd för sjukresor, per 12-mån period (färdtjänst ingår ej)	1 400 kr
Högekostnadsskydd för tekniska hjälpmedel.	2 000 kr
Högekostnadsskydd för sjukvård.	900 kr

Avgift för uteblivet besök

	Avgift
Läkarbesök, primärvård.	140 kr
Läkarbesök, specialist.	260 kr
Sjukvårdande behandling (inkl syncentral).	70 kr
Första besök hos paramedicinare.	140 kr
Hörselklinik och hjälpmedelscentral.	70 kr
Besök på röntgen, fysiologi- och neurofyslab.	200 kr

Undantag: Avgift för uteblivet besök på MVC/BVC (gäller även abort och preventivmedelsrådgivning) uttas inte.

OBS! Gäller ej vårdgivare som har ersättning enligt "lagen om läkarvårdsersättning" 1993:1651. Läkaren kan själv besluta om tidsgräns.

Avgifter för intyg (HSN-taxan)

Allmänt

Den 1 januari 1991 slopades den statliga regleringen av avgiftssystemet i den öppna hälso- och sjukvården. Samtidigt upphävdes landstingsförbundets rekommendation om avgifter för viss vård utanför de allmänna försäkringskassornas betalningsskyldighet såsom hälsoundersökningar, intyg, utlåtanden, vaccinationer mm. Sedan dess beslutar landstinget självständigt om dessa taxor.

Regelverket omfattar intyg och utlåtande, vaccinationer samt hälsoundersökningar som inte omfattas av den allmänna försäkringen.

Patientgrupper

Regelverket omfattar samtliga patientgrupper oavsett nationalitet, bosättningsort/land, försäkringsstatus eller ålder. Regelverket ska också användas när t ex försäkringsbolag eller myndighet önskar ett intyg.

Vårdgivare

Regelverket tillämpas av landstingsdrivna vårdgivare samt av privata vårdgivare som har vårdavtal med Stockholms läns landsting. Privata vårdgivare som har ersättning enligt "lagen om läkarvårdsersättning" 1993:1651 (nationella taxan) omfattas inte av reglerna.

2008-10-08

Momspliktiga intyg

Regeringsrätten har nu klarlagt att åtgärder inom sjukvården som inte främst syftar till att skydda eller vårda en persons hälsa är momspliktiga. Åtgärderna ses inte som ett led i sjukvården.

Det innebär att kroppsundersökningar, provtagningar eller utredningar som görs av legitimerad personal, med det huvudsakliga syftet att tillhandahålla fakta för att intyga ett sakförhållande för en tredje parts beslut, är momspliktiga. Det kan exempelvis röra sig om rätt för en person att utöva en viss verksamhet, t.ex. sportdykning eller att få körkortstillstånd.

Momssatsen är f.n. 25 procent.

Undantag från moms

De hälsoundersökningar som har till huvudsakligt syfte att skydda personens hälsa är undantagna från momsskyldighet. Även vaccinationer är undantagna från moms.

Avgiftsnivåer för intyg

Landstingets taxa delas in olika nivåer. Nedan redovisas de olika nivåerna samt avgift med och utan moms. Momssatsen är f.n. 25 procent.

Nivå	Avgift utan moms kr	Avgift med moms kr
Korta intyg	250	313
Normala intyg	500	625
Långa intyg	750	938
Timtaxa	1000	1250

Besöksavgift (även kallad stickavgift)

Vid injicering av medhaft vaccin tas besöksavgift ut, dock med högst 250 kr. Om flera vacciner injiceras vid samma besök får endast en avgift tas ut.

Besök hos läkare för ordination av vaccin tas besöksavgift ut med högst 250 kr

Besöksavgiften får högst vara 250 kr i samband med vaccinationer.

2008-10-08

Trafiken

AB Storstockholms Lokaltrafik	Helt pris	Övriga
Månadskort/30-dagarskort (fr.o.m. 1 mars 2008).	690 kr	420 kr
Kontantkupong (fr.o.m. 1 mars 2008).	20 kr	12 kr

Waxholms Ångfartygs AB	Helt pris	Övriga
Månadskort/30-dagarskort.	790 kr	470 kr
Ö-kort (avgift per kort och år).	360 kr	--
Kontantbiljett i hamntrafik	30 kr	20 kr

Färdtjänst	Helt pris	Övriga
Färdtjänstresor med taxi och specialfordon:		
Pris per resa (en resa = 30 km).	70 kr	--
Minimiavgift "bil på gatan".	50 kr	--
Högekostnadsskydd (fr.o.m. 1 mars 2008).	690 kr	415 kr

9.9 Vårdproducenterna

9.9.1 Stockholms läns sjukvårdsområde

Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) kommer i början av 2009 att utgöras av 112 resultatenheter varav 87 enheter inom primärvård⁷, geriatrik (3 resultatenheter), avancerad sjukvård i hemmet (3), barn- och ungdomspsykiatri BUP (1), beroendevård (1), vuxenpsykiatri (6), samt Handikapp och Habilitering (1). Bland resultatenheter finns även enheter såsom Centrum för Allmänmedicin, tolkcentral samt LINK.

Psykiatrin står för cirka 46 procent av de totala intäkterna, primärvården för 34 procent och geriatriken 7 procent av intäkterna. Antalet vårdplatser inom geriatriken uppgår 2009 till cirka 287 och inom psykiatrin till cirka 770.

I budgetunderlaget har planerade överlåtelse beaktats avseende 3 vårdcentraler. Därutöver har beslutade verksamhetsförändringar under 2009 tagits hänsyn till såsom 2 geriatriska kliniker, viss öppenvårdsverksamhet inom vuxenpsykiatrin och BUP, hjälpmedelscentralen samt teckentolkenheten. Sammanlagt har SLSO:s årsomsättning reducerats med drygt 1 miljard kronor, vilket motsvarar cirka 12 procent av verksamheten.

Budgerad produktion för 2009 är en skattning och baseras på en fortsatt ökning av besök inom psykiatri och primärvård med drygt 3 procent och en oförändrad produktion inom ASIH, Handikapp & Habilitering samt geriatrik. Antalet vård dagar inom psykiatrin skattas något lägre än prognos för 2008 då överbeläggning ej budgeteras. Geriatriska vårdtillfällen bedöms öka något samtidigt som medelvårdtiden antas minska.

Patientsäkerhet och tillgänglighet kommer även under 2009 att vara högt prioriterade fokusområden inom SLSO, liksom öppna redovisningar av verksamhetsmässiga resultat samt konsolidering av IT-stöd för journalhantering. Under 2009 ska alla vårdverksamheter inom SLSO rapportera data till relevanta kvalitetsregister. De fyra övergripande prioriterade områdena vad gäller tillgänglighet inom SLSO under 2009 är:

- Alla ska uppleva att det är lätt att få kontakt med primärvården
  - Alla enheter arbetar med att förbättra sin telefontillgänglighet
  - Antalet enheter anslutna till Mina Vårdkontakter ska öka och tjänsteutbudet breddas
- Antalet direktinläggningar till geriatrisk klinik ska öka
- Ökad tillgänglighet och ökad integration mellan utredning och behandling inom BUP, vuxenpsykiatri och Handikapp & Habilitering
- Ökad tillgänglighet för äldre och multisjuka inom primärvården

---

⁷ Under 2008 har 6 vårdcentraler övergått i privat drift.

2008-10-08

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	570	521	562	8,0%	-1,3%
SLL-interna intäkter	8 769	8 522	7 666	-10,1%	-12,6%
<i>Summa intäkter</i>	<i>9 338</i>	<i>9 043</i>	<i>8 228</i>	<i>-9,0%</i>	<i>-11,9%</i>
Personalkostnader	-6 294	-6 378	-5 778	-9,4%	-8,2%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-2 994	-2 630	-2 415	-8,2%	-19,3%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-9 288</i>	<i>-9 008</i>	<i>-8 193</i>	<i>-9,0%</i>	<i>-11,8%</i>
Resultat	50	35	35		
Årsarbetare	12 301	11 990	10 550	-12,0%	-14,2%

Det budgeterade resultatet på 35 miljoner kronor motsvarar det resultatkrav som finns i budgetdirektiven. En vardagsrationalisering om 2,7 procent är inarbetad i budgetunderlaget. Den budgeterade kostnadsminskningen är 9,0 procent jämfört med budget 2008 och personalkostnaderna beräknas minska med 9,4 procent. Jämfört med en för verksamhetsförändringar justerad prognos för 2008 visar motsvarande siffror på en ökning med 2,3 procent respektive 2,5 procent. Budgeterat antal årsarbetare (åa) innefattar en inväxling av inhyrd personal till anställd personal med 50 åa samtidigt som 1 300 åa lämnar SLSO genom verksamhetsövergångar.

SLSO förutsätter att kostnader för omställning och kvarvarande strukturkostnader vid verksamhetsövergångar inte belastar förvaltningens resultat. Merparten av kostnader för avgångsvederlag, särskild avtalspension och administrativt stöd förutsätts kunna finansieras av de landstingscentrala medel på 200 miljoner kronor som reserverades för SLSO:s räkning inför 2008, om del av dessa medel överförs till 2009.

SLSO är miljöcertifierade enligt ISO 14001. SLSO:s enheter skall i ett långsiktigt perspektiv införlivas i begreppet "hållbar utveckling". Miljömål finns för bland annat transporter samt läkemedel och prioriterar områden inom Miljö Steg 5.

Budgeterade investeringar 2009 för maskiner och inventarier uppgår till 72 miljoner kronor och ombyggnationer i externt förhyrda lokaler uppgår till 15 miljoner kronor. Nytt större objekt är säkerhetsutrustning till den nya byggnaden för rättspsykiatrisk vård, 40 miljoner kronor, varav 15 miljoner kronor belastar 2009.

9.9.2 Karolinska Universitetssjukhuset

Karolinska Universitetssjukhuset (Karolinska) är ett av Europas största sjukhus och har totalt cirka 1 600 vårdplatser. Produktion av slutenvård 2007 uppskattas till cirka 100 000 vårdtillfällen, varav drygt 5 800 är vårdtillfällen som härrör från utomläns- eller utlandspatienter. I den öppna vården beräknas produktionen uppgå till cirka 1,5 miljoner besök. Produktionen beräknas öka under 2009, vårdtillfällen netto ökar med drygt 3 000 och antal besök ökar med drygt 5 700.

På Karolinska finns det 250 professorer och cirka 200 medarbetare disputerar per år. Under år 2009 kommer Karolinska, för att bland annat förbättra tillgängligheten att arbeta med patientflödesorienterad verksamhet med syfte att förbättra vårdproces-

2008-10-08

serna, där vården byggs kring patienten. Målet är att korta ledtider och öka produktiviteten. Vidare kommer Karolinska att fortsätta arbetet med det långsiktiga kvalitetsarbetet med några specialområden; evidensbaserad vård, avvikelshantering (säkrare läkemedelshantering och infektionskontroll) samt smärtbehandling.

Karolinska har utarbetat/utarbetar mätetal och mål för tillgänglighet och kvalitet. Exempel på sådana mätetal är;

- Andelen patienter klara inom 4 timmar på akutmottagningarna. (*Mål 08: 90 %*)
- Väntan på läkare på akutmottagningarna. (*Mål 08: 40 min*)
- Antal patienter på akutmottagningarna klockan 16. (*Mål 08: 80*)
- Andel Lex Maria som händelseanalyserats. Mål 09: 80 procent (*Mål 08: 70 %*)
- Vårdrelaterade infektioner (VRI). Mål 09: halveras
- Adekvat smärtbehandling ska ges. Mål 09: >85 procent av patienterna ska vara nöjda

De ekonomiska målen ska Karolinska uppfylla genom en produktivitetsförbättring motsvarande 200 miljoner kronor, vilket avser profilering (43 miljoner kronor), processutveckling (9 miljoner kronor), kostnadseffektivitet och produktivitetsförbättring (62 miljoner kronor) samt övriga åtgärder (86 miljoner kronor). Vidare ska Karolinska uppfylla målet genom att inte avvika från budgeterat resultat samt genom att uppfylla vårdavtalet.

Resultatbudget

Mkr

SLL-externa intäkter

SLL-interna intäkter

Summa intäkter

Personalkostnader

Övriga kostnader inkl. finansnetto

*Summa kostnader***Resultat****Årsarbetare**

	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	1 379	1 480	1 650	11,5%	19,7%
SLL-interna intäkter	10 064	10 730	11 451	6,7%	13,8%
<i>Summa intäkter</i>	<i>11 443</i>	<i>12 210</i>	<i>13 101</i>	<i>7,3%</i>	<i>14,5%</i>
Personalkostnader	-7 310	-7 570	-8 037	6,2%	9,9%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-4 491	-4 640	-5 064	9,1%	12,8%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-11 801</i>	<i>-12 210</i>	<i>-13 101</i>	<i>7,3%</i>	<i>11,0%</i>
Resultat	-358	0	0		
Årsarbetare	14 897	15 015	15 285	1,8%	2,6%

Karolinskas budget är baserad på att de genomför sitt produktivitetshöjande program, att de erhåller budgeterad intäkt från HSN samt att Karolinska erhåller kompensation för ökade pensionskostnader med 42 miljoner kronor. Den budgeterade kostnadsökningen är 7,3 procent jämfört med budget 2008 och personalkostnaderna beräknas öka med 6,2 procent jämfört med budget 2008. Jämfört med den prognos som Karolinska lämnade i augusti år 2008 är motsvarande siffror 4,4 procent respektive 5,2 procent. Avtalet med HSN är inte färdigförhandlat vilket medför att inrapporterat siffermaterial i tabellen ovan kan komma att justeras i slutlig budget. Nuvarande avtalsdifferens mellan Karolinska och HSN motsvarar 540 miljoner kronor. Slutligt avtal med HSN kan innebära att Karolinskas kostnadsram måste reduceras till slutlig budget.

2008-10-08

Antal årsarbetare budgeteras öka med 1,8 procent jämfört med budget 2008 och innebär en ökning med 0,6 procent jämfört med prognos 2008. Karolinska budgeterar med att sjukfrånvaron ska minska från 20,4 till högst 19 dagar per anställd.

Karolinska är miljöcertifierat enligt ISO 14 001 och arbetar i enlighet med miljösteg 5. Karolinska har budgeterat med ett antal miljömål avseende 2009.

Budgeterade investeringar i maskiner och inventarier år 2009 uppgår till 343 miljoner varav 63 miljoner kronor avser framskjutna inv. från 2008. De större objekten är Strålkniv (38 mkr), Accelerator Solna (25 mkr), Kommunikationshårdvara (19 mkr) Elfyslab (17 mkr) och MR-Kamera (15 mkr). Byggnationer planeras för totalt cirka 237 miljoner kronor, t ex neonatal (55 mkr), rörpost (69 mkr).

9.9.3 Södersjukhuset AB

Södersjukhuset AB (SÖS) ansvarar för länets största akutsjukhusuppdrag med cirka 600 vårdplatser. Huvuduppdraget är specialiserad akut och planerad vård med särskilt ansvar för akut omhändertagande och prehospital vård. I uppdraget ingår även att bedriva undervisning och klinisk forskning inom området folksjukdomar.

SÖS utgår ifrån producerade volymer för 2008 inklusive överproduktion med tillägg för befintliga vårdköer och skattad befolkningsutveckling. Produktionen av slutenvård mot SLL 2009 budgeteras således till 55 800 vårdtillfällen (4,9 procent fler jämfört prognos 2008), varav 6 560 är förlossningar. Produktionen av öppenvård uppskattas till 422 600 besök (6,1 procent).

Inför 2009 avvecklas SÖS röntgenverksamhet i Nacka, Handen och Nynäshamn samt sjukhusets personalandel i helikopterverksamheten. Sjukhuset är ackrediterat att under 2009 erbjuda vård i enlighet med inrättat vårdval för förlossning och ortopedi.

En viktig styrparameter för sjukhuset är tillgänglighet där väntetid är en indikator. De strategiska målen ingår i en modell för balanserad verksamhetsstyrning och exempel på mål är:

- Hög patientupplevd kvalitet med bra omvårdnad och behandling
  - Andel mottagningar med väntetid under 4 veckor och andel behandling med väntetid under 12 veckor; 100 procent
- Säkra och effektiva vårdprocesser av högsta kvalitet
  - Flödestider för bland annat akutmottagning och operation samt andel patienter som vårdas på strokeenhet; procentsats sätts i samband med slutlig budget
- Hög kvalitet på undervisning, patientnära forskning och utveckling
  - Andel studenter som är nöjda med undervisningskvaliteten och praktikplatsen (fler än under 2008)
- Kompetenta och engagerade medarbetare som trivs med arbetet
  - Genomsnittligt värde på ledarskap i medarbetarenkät; 68 procent
- Ekonomi i balans
  - Uppnå budgeterat resultat.

2008-10-08

- Producerade poäng per arbetad timme ökar med 1 procent jämfört föregående år

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	174	175	201	14,9%	15,7%
SLL-interna intäkter	2 687	2 873	3 107	8,2%	15,6%
<i>Summa intäkter</i>	<i>2 860</i>	<i>3 048</i>	<i>3 308</i>	<i>8,5%</i>	<i>15,7%</i>
Personalkostnader	-1 873	-1 975	-2 125	7,6%	13,5%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-1 014	-1 073	-1 183	10,3%	16,6%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-2 887</i>	<i>-3 048</i>	<i>-3 308</i>	<i>8,5%</i>	<i>14,6%</i>
Resultat	-27	0	0		
Årsarbetare	3 898	3 990	4 000	0,3%	2,6%

Den budgeterade kostnadsökningen är 8,5 procent jämfört med budget 2008 och personalkostnaderna beräknas öka med 7,6 procent. Jämfört med den prognos som SÖS lämnade i augusti år 2008 är motsvarande siffror 6,7 procent respektive 5,4 procent. Antalet årsarbetare budgeteras vara i stort oförändrat. Läkemedel bedöms öka med 9,6 procent jämfört budget 2008 då ökade volymer inom ögonsjukvården drar med sig kostnadsökningar för behandling av gula fläcken, AMD. Rationaliseringskravet på 2 procent överträffas. Avtalet med HSN är inte färdigförhandlat, differens uppgår till 214 miljoner kronor, vilket medför att inrapporterat siffermaterial i tabellen ovan kan komma att justeras i slutlig budget.

SÖS är miljöcertifierade enligt ISO 14001. Miljö Steg 5 är en del i den övergripande miljöhandlingsplanen och i styrkortet för 2009 finns ett miljömål fastställt.

Budgeterade investeringar 2009 för maskiner och inventarier uppgår till 166 miljoner kronor. De största objekten är 2 datortomografer, 15 miljoner kronor, och anestesiarbetsstationer, 12 miljoner kronor. Byggnationer budgeteras för 120 miljoner kronor. Programarbeten för ny byggnad för akut, operation och förlossning inom ramen för operationssalsutredningen fortsätter och beslut om nybyggnationen, preliminärt beräknad till 2 150 miljoner kronor, kommer att tas i särskild ordning.

9.9.4 Danderyds Sjukhus AB

DANDERYDS SJUKHUS

Danderyds Sjukhus AB (DS) bedriver planerad och akut sjukvård, främst för invånarna i norra Storstockholm och har cirka 420 disponibla vårdplatser. Den huvudsakliga inriktningen är på internmedicin, allmänkirurgi, ortopedi, obstetrik och gynekologi. Sjukhuset har därutöver Stockholms enda och Sveriges största rehabiliteringsmedicinska universitetsklinik och en av Sveriges största talkliniker. Den akuta sjukvården utgör cirka 85 procent av volymerna.

Produktionen av slutenvård 2009 budgeteras till cirka 41 000 vårdtillfällen. I den öppna vården budgeteras produktionen uppgå till drygt 360 000 besök. Sammantaget innebär detta en ökning av produktionen med cirka sex procent jämfört med budget 2008.

2008-10-08

Ett strategiarbete pågår inom DS för att under 2009 möta SLL:s mål om tillgänglighet och kvalitet. Resultatet av detta strategiarbete rapporteras i samband med slutlig budget. I övrigt kan följande nämnas avseende de övergripande målen för verksamheten:

- *Förbättrad tillgänglighet i vården;* DS arbetar för en förbättrad tillgänglighet för patienterna. I syfte att ge vård så snabbt som möjligt har DS redan under 2008 påbörjat ett arbete med att se över processerna inom akutmottagningen. Vidare fokuserar DS på att ha en god kontroll på vårdköer och att tillgodose vårdbehovet på ett kvalitativt sätt och samtidigt på så kort tid som möjligt, dock senast inom tiden för vårdgarantin.
- *Tillförlitlighet och säkerhet;* DS arbetar sedan många år systematiskt med patientsäkerhet, kvalitets- och verksamhetsutveckling. DS utvecklar ledningssystemet och siktar på kommande krav på auktorisation. DS publicerar sedan flera år årsberättelser som redovisar kvaliteten för viktigare patientgrupper och publicerar omfattande kvalitetsbokslut.
- *Ekonomi i balans;* DS strävar efter att ha en ständigt förbättrad produktivitet och effektivitet. Ett generellt effektiviseringskrav på två procent finns inarbetat i budget 2009 (motsvarande cirka 40 miljoner kronor) och resultatet är budgeterat till noll.

Resultatbudget

Mkr

	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	136	146	139	-4,8%	2,2%
SLL-interna intäkter	2 147	2 289	2 534	10,7%	18,0%
<i>Summa intäkter</i>	2 283	2 435	2 673	9,8%	17,1%
Personalkostnader	-1 497	-1 529	-1 676	9,6%	12,0%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-851	-906	-997	10,0%	17,2%
<i>Summa kostnader</i>	-2 348	-2 435	-2 673	9,8%	13,8%
Resultat	-65	0	0		
Årsarbetare	3 168	3 180	3 230	1,6%	2,0%

Den budgeterade ökningen av de totala kostnaderna är 9,8 procent och personalkostnadsökningen 9,6 procent jämfört med budget 2008. Jämfört med prognos per augusti för helår 2008 budgeteras ökningen av de totala kostnaderna till 9,1 procent och personalkostnadsökningen till 7,0 procent. Samtidigt budgeteras en ökning av antal årsarbetare med 1,6 procent (50 st) såväl vid en jämförelse med budget 2008 som prognos per augusti för helår 2008. Enligt prognos per augusti för helår 2008 beräknas sjukfrånvaron uppgå till 17,0 dagar per anställd. I budget 2009 beräknas sjukfrånvaron per anställd att minska något jämfört med prognos för 2008.

DS totala intäkter budgeteras öka med 9,8 procent jämfört med budget 2008 och med 9,1 procent jämfört med prognos per augusti för helår 2008. Avtalet med HSN är inte färdigförhandlat vilket medför att inrapporterat siffermaterial i tabellen ovan kan komma att justeras i slutlig budget. Nuvarande avtalsdifferens mot HSN uppgår till 259 miljoner kronor.

DS är miljöcertifierat enligt ISO 14001 och kommer under år 2009 att arbeta för att upprätthålla certifikatet genom bland annat utbildning och information, miljökrav

2008-10-08

---

och uppföljning av dessa krav vid upphandlingar, miljökonsekvensanalys vid investeringar, interna miljörevisioner och fortsatt målinriktat miljöarbete. Ett detaljerat miljöprogram upprättas som styrmedel för verksamheten.

Budgeterade investeringar i maskiner och inventarier uppgår till 87 miljoner kronor. Det största enskilda objektet är en ny MR-kamera med en investeringsutgift på 20 miljoner kronor. Programarbeten för ny akutvårdsbyggnad inom ramen för operationssalsutredningen fortsätter och beslut om nybyggnationen, preliminärt beräknad till 1 600 miljoner kronor, kommer att tas i särskild ordning.

9.9.5 Sjukvården Salem Nykvarn och Södertälje

Sjukvården Salem Nykvarn och Södertälje (SNS) är en gemensam organisation för Södertälje sjukhus, med verksamhet inom somatisk specialistvård, geriatrik inkl ASIH, psykiatri och medicinsk service, samt landstingsdriven primärvård i närområdet.

Södertälje sjukhus har cirka 240 vårdplatser. Produktionen inom slutenvård uppskattas för 2009 uppgå till 11 115 vårdtillfällen inom somatisk specialistvård, varav 1 815 förlossningar samt 1 173 vårdtillfällen inom geriatrik. Inom öppenvården uppskattas det totala antalet besök 2009 uppgå till 490 200 varav 305 800 avser besök inom primärvården. Den budgeterade produktionsvolymen innebär en ökning jämfört med budget 2008 inom somatisk specialistvård, avseende vårdtillfällen med 4,9 procent och antal besök med 5,9 procent. Inom primärvården budgeteras en minskning med 1,3 procent i förhållande till budget 2008. Övriga vårdgrenar budgeteras ha ett oförändrat produktionsuppdrag.

SNS kommer under året att arbeta med att förbättra tillgängligheten genom olika angreppssätt. Den främsta åtgärden är att använda resurserna mer effektivt genom att övergå från funktionsledning till processledning. Ökat resursnyttjande genom samarbete med externa vårdgivare leder till mer levererad vård för pengarna och därmed ökad tillgänglighet för patienterna. Under 2009 förväntas positiva effekter av det IT-stöd för kvalitetssystem, risk- och avvikelshantering, klagomålshantering och händelseanalyser som införts under 2008. En ekonomi i balans ska vinnas genom kostnadsänkande åtgärder och effektiviserade processer vilket ska leda till ökade volymer elektiv vård. Ett flertal parametrar för att följa utvecklingen är givna, bland annat:

- Väntetid på akutmottagning (dörr till dörr, minuter) kirurgi/medicin: 180 / 180
- Telefontillgänglighet vid vårdcentral (missade samtal): 0

2008-10-08

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	63	77	61	-21,0%	-3,7%
SLL-interna intäkter	1 011	1 002	1 053	5,1%	4,1%
<i>Summa intäkter</i>	<i>1 075</i>	<i>1 079</i>	<i>1 114</i>	<i>3,2%</i>	<i>3,7%</i>
Personalkostnader	-773	-799	-805	0,7%	4,2%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-327	-280	-309	10,3%	-5,6%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-1 100</i>	<i>-1 079</i>	<i>-1 114</i>	<i>3,2%</i>	<i>1,3%</i>
Resultat	-25	0	0		
Årsarbetare	1 592	1 590	1 540	-3,1%	-3,3%

SNS har antagit full kostnadstäckning inom somatisk specialistvård utifrån 2008 års produktionsnivå. Ingen hänsyn har tagits till de föreslagna ändringarna av regelböckerna för Vårdval Stockholm. Ett sparprogram, inkluderat vardagsrationaliseringar, omfattande 35 miljoner kronor kommer att effektueras under 2009, vilket främst kommer att påverka somatisk specialistvård och primärvården. Efter upphandling av öppenvårdsröntgen 2009 kommer det att ske en nyetablering av en extern aktör, vilket kommer att medföra ett intäktsbortfall. En ytterligare osäkerhetsfaktor är den förestående bolagiseringen av Södertälje sjukhus och primärvården samt psykiatrins framtida organisation. Den budgeterade kostnadsökningen är 3,2 procent jämfört med budget 2008 och 1,5 procent jämfört med 2008 års prognos. Personalkostnaderna beräknas öka med 0,7 procent jämfört med budget 2008 och med 0,8 procent jämfört med prognosen för 2008. Avtalet med HSN är inte färdigförhandlat vilket medför att inrapporterat siffermaterial i tabellen ovan kan komma att justeras i slutlig budget. Inrapporterat avtalsdifferens mot HSN motsvarar cirka 41 miljoner kronor.

Antalet årsarbetare budgeteras att minska med 3,1 procent jämfört med budget 2008. Minskningen är ett led i sparprogrammet. Arbetet med att minska sjukfrånvaron kommer att fortsätta med satsningar på förebyggande åtgärder och rehabilitering.

SNS har upprättat mål och handlingsplan för hur miljöarbetet 2009 ska bedrivas för att SNS ska bidra till att Miljösteg 5 uppfylls.

Budgeterade investeringar 2009 i maskiner, inventarier och IT uppgår till 28 miljoner kronor, byggnationer uppgår till 77 miljoner kronor. Programarbeten för ombyggnation av operationsavdelningen inom ramen för operationssalsutredningen samt akutmottagning är upptagna som större bygginvesteringar under året.

9.9.6 TioHundra AB

År 2009 blir TioHundra AB:s fjärde verksamhetsår. Per den 1 januari 2006 genomfördes en omfattande omorganisation av den samlade hälso- och sjukvården och omsorgsverksamheten med mera i Norrtälje. TioHundra AB är den producent som från och med den 1 januari 2006 bedriver den landstingsägda hälso- och sjukvården samt omsorgsverksamheten med mera i Norrtälje. TioHundra AB ägs av SLL och Norrtälje kommun via ett kommunalförbund där de två huvudmännen är enda medlemmar.

2008-10-08

I detta bolag fusionerades verksamheten vid Norrtälje sjukhus (tidigare bedriven av Norrtälje Sjukhus AB) med primärvård (tidigare bedriven av SLSO) samt omsorgs- verksamhet, barn- och ungdomsverksamhet samt skolhälsovård (tidigare bedrivna av Norrtälje Kommun). Beställare av bolagets tjänster är Norrtäljes gemensamma hälso- och sjukvårds och omsorgsnämnd (TioHundra-nämnden). Stockholms läns landsting och Norrtälje Kommun samverkar genom denna nämnd.

Huvudsyftet med bolagets verksamhet är att främja allmännyttiga ändamål genom att för patienter, brukare och skattebetalare tillhandahålla en effektiv hälso- och sjukvård och omsorg med hög kvalitet och som är långsiktig och hållbar. Bolaget bildades som en del av TioHundraorganisationen och skall verka för en förnyelse och utveckling av sjukvård och omsorg i Norrtälje. En grundläggande princip är att stärka kundperspektivet och tillskapa vård- och omsorgsprocesser som bättre svarar mot de samlade behov som patienter, omsorgstagare och andra kundgrupper har.

TioHundra AB:s unika möjlighet är att i praktiken säkerställa vårdinsatser som garanterar ett obrutet flöde i vård- och omsorgsarbetet. Detta är särskilt viktigt för de målgrupper som har omfattande behov av insatser och av många aktörers medverkan, till exempel in- och utskrivning på sjukhuset – hemsjukvården i primärvården – hemtjänsten/boenden i omsorgen.

Tiohundra AB:s värderingar skall kännetecknas av hög kvalitet i alla insatser, god tillgänglighet som skapar trygghet samt bra bemötande i alla kontakter.

Under 2008 har TioHundra AB infört en gemensam telefonlösning samt infört telefonköer på alla vårdcentraler med tillhörande statistik och uppföljning av varje inkommande samtal. Lösningen som används är baserad på manuell betjäning så att patienten under dagtid alltid ska möta en människa och inte en telefonsvarare.

Resultatbudget

Mkr

	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
<i>Summa intäkter</i>	1 253	1 300	1 405	8,1%	12,1%
Personalkostnader	-997	-1 041	-1 117	7,3%	12,0%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-271	-259	-288	11,2%	6,3%
<i>Summa kostnader</i>	-1 268	-1 300	-1 405	8,1%	10,8%
Resultat	-15	0	0		
Årsarbetare	2 361	2 360	2 360	0,0%	0,0%

Avser hela TioHundra AB. Bolaget konsolideras i SLL-koncernen med 50 procent enligt klyvningsmetoden.

Den budgeterade ökningen av de totala kostnaderna är 8,1 procent och personalkostnadsökningen 7,3 procent jämfört med budget 2008. Jämfört med prognos per augusti för helår 2008 budgeteras ökningen av de totala kostnaderna till 5,2 procent och personalkostnadsökningen till 4,9 procent. Samtidigt budgeteras ett oförändrat antal årsarbetare såväl vid en jämförelse med budget 2008 som prognos per augusti för helår 2008. De totala intäkterna budgeteras öka med 8,1 procent jämfört med budget 2008 och med 5,8 procent jämfört med prognos per augusti för helår 2008. Huvudsakligt antagande för intäkterna är att pris och volym ökar med 2,9 procent

2008-10-08

---

vardera. Avtalet med beställaren TioHundranämnden är inte färdigförhandlat vilket medför att inrapporterat siffermaterial i tabellen ovan kan komma att justeras i slutlig budget.

Ett generellt effektiviseringskrav på 1,5 procent finns inarbetat i budget 2009, vilket motsvarar cirka 20 miljoner kronor.

Målet för det hälsobefrämjande arbetet är att minska sjukfrånvaron med tre dagar per anställd under 2009 till 20 dagar per anställd.

9.9.7 S:t Eriks Ögonsjukhus AB

 S:t Eriks Ögonsjukhus AB (STE) bedriver ögonsjukvård inom Stockholms läns landsting samt högspecialiserad ögonsjukvård även för patienter utanför det egna landstinget.

Den budgeterade produktionsvolymen beräknas uppgå till cirka 178 000 besök och 1 450 vårdtillfällen. Kataraktavtalet uppskattas omfatta cirka 4 500 operationer. Från och med år 2009 kommer dock kataraktverksamheten att omfattas av vårdval. Avtalet för ögonbottenscreening uppskattas till 18 500 undersökningar vilket är en minskning från 28 500 i budget 2008, vilket förklaras av att inga vårdköer finns och att den faktiska volymen beräknas uppgå till budgeterad nivå. Volymen för behandling av AMD injektioner förväntas minska från 3 700 till 2 500 för budgetåret 2009. Helårseffekten motsvarar 3 700 men det faktiska patientbehovet under 2009 motsvarar 2 500.

Under 2009 kommer STE att fortsätta arbeta för att patient/kund ska få en ökad service vad gäller tillgänglighet och kvalitet. För att öka tillgängligheten ytterligare kommer bland annat sjukhusets webbplats att uppdateras och bli mer lättnavigerad samt än mer anpassas för synskadade. Patientinformation kommer vidare att tas fram på flera språk. En patientvägledare kommer att finnas liksom en receptionist/informatör i centralkassan i entrén som kan ledsaga patienterna till rätt ställe på sjukhuset. Vidare kommer öppet-hus-kvällar för patienter att anordnas med information om olika ögonsjukdomar

STE redovisar ett antal dimensioner/parametrar som beskriver hur de följer upp/mäter tillgänglighet och kvalitet. Några av de mål som STE kommer att arbeta med under år 2009 är;

- Andelen i procent uppskjutna operationer < 24 timmar. Mål 209: <1 procent av planerade operationer ställs in
- Väntetider från remiss till första besök ska hållas. Mål 09: <30 dagar
- Väntetid från besök till påbörjad behandling ska hållas. Mål 09: < 90 dagar
- All statistik ska rapporteras könsuppdelad

2008-10-08

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	42	41	45	9,4%	8,7%
SLL-interna intäkter	305	350	353	0,8%	15,7%
<i>Summa intäkter</i>	<i>347</i>	<i>392</i>	<i>398</i>	<i>1,7%</i>	<i>14,9%</i>
Personalkostnader	-202	-202	-210	3,8%	3,7%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-141	-190	-189	-0,6%	34,1%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-343</i>	<i>-392</i>	<i>-398</i>	<i>1,7%</i>	<i>16,2%</i>
Resultat	4	0	0		
Årsarbetare	327	333	337	1,2%	3,1%

Den budgeterade kostnadsökningen är 1,7 procent jämfört med budget 2008 och personalkostnaderna beräknas öka med 3,8 procent jämfört med budget 2008. Jämfört med den prognos som STE lämnade i augusti år 2008 är motsvarande siffror 12,0 procent respektive 6,1 procent. Den relativt stora ökningen jämfört med prognos förklaras av att STE under 2008 inte uppnått helårseffekt för ny införd behandlingsmetod (AMD). Avtalet med HSN är inte färdigförhandlat vilket medför att inrapporterat siffermaterial i tabellen ovan kan komma att justeras i slutlig budget.

Investeringar 2009 i maskiner och inventarier uppgår till 9 miljoner kronor. Ombyggnationer har budgeterats uppgå till 15 miljoner.

9.9.8 Folktandvården Stockholms län AB

Folktandvården

Folktandvården Stockholms län AB (FTV) erbjuder ett komplett utbud av tjänster inom allmäntandvård och specialisttandvård. FTV har en stor geografisk spridning och återfinns på cirka 90 platser inom länet. FTV är den största leverantören av tandvårdstjänster i Norden. Det totala antalet kunder/patienter i FTV uppgår till cirka 750 000.

FTV bedriver en konkurrensutsatt verksamhet. Det råder idag fritt val för både vuxna och barn, fri prissättning samt fri etableringsrätt. Marknadsandelen i länet för barn-tandvård uppgår till cirka 82 procent och motsvarande siffra för vuxentandvård är drygt 20 procent. Den totala produktionen inom FTV budgeteras öka med 0,9 procent jämfört med budget och med 0,6 procent jämfört med augustiprognosen 2008. År 2009 kommer FTV bland annat att fortsätta se över specialisttandvården, vidare kommer det varumärkesarbete som startades upp år 2007 att implementeras i organisationen.

FTV arbetar för att öka tillgängligheten och minska väntetiderna till tandvården. Via upplysningstjänsten, webb och e-post kan man etablera kontakt med mottagningarna. Påminnelse om bokad tid sänds dagen före besöket med sms till patienter som lämnat ut sitt mobilnummer. Möjligheten att låta patienten själv, i journalsystemet, boka om sin tid på Internet har prövats och utvärdering pågår.

2008-10-08

FTV har budgeterat med mål avseende tillgänglighet och kvalitet. Nedan ges exempel på detta:

- Nya vuxna patienter utan akuta problem ska erbjudas tid för undersökning inom 2-4 veckor. Mål 2009: 85 procent av mottagningarna ska uppfylla detta
- Andelen nöjda patienter i Folktandvårdens enkät. Mål 2009: 93 procent

När det gäller ekonomiska mål är det att uppfylla det av fullmäktige beslutade resultatkravet.

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	718	751	762	1,5%	6,2%
SLL-interna intäkter	522	531	549	3,4%	5,2%
<i>Summa intäkter</i>	<i>1 239</i>	<i>1 282</i>	<i>1 312</i>	<i>2,3%</i>	<i>5,8%</i>
Personalkostnader	-809	-871	-881	1,2%	8,9%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-392	-397	-419	5,5%	6,8%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-1 201</i>	<i>-1 267</i>	<i>-1 300</i>	<i>2,5%</i>	<i>8,2%</i>
Resultat	38	15	12		
Årsarbetare	1 831	1 850	1 840	-0,5%	0,5%

Det budgeterade resultatet på tolv miljoner kronor motsvarar det resultatkrav som finns i budgetdirektiven. Den budgeterade kostnadsökningen är 2,5 procent jämfört med budget 2008. FTV förutsätter i sin budget en prisuppräknings för vuxentandvården motsvarande 2,5 procent samtidigt som man budgeterar med en volymökning avseende antal behandlade på 0,3 procent jämfört med budget 2008 och med 1 procent jämfört med augustiprognosen. Jämfört med augustiprognosen ska vuxenintäkterna öka med 34 miljoner kronor. Prisjusteringen beräknas ge en intäktsökning på 17,9 miljoner kronor och lika mycket ska komma ifrån en egen effektivisering genom bl.a. fler vuxenpatienter och ökad försäljning av mer avancerad vård. FTV har inkommit med en hemställan med anledning av prishöjningen. Avtalet med HSN är inte färdigförhandlat vilket medför att inrapporterat siffermaterial i tabellen ovan kan komma att justeras i slutlig budget.

Antalet årsarbetare inom FTV budgeteras minska med 10 jämfört med budget 2008 men jämfört med den senaste prognosen budgeteras med en ökning motsvarande 9 årsarbetare.

Budgeterade investeringar av maskiner och inventarier år 2008 uppgår till 48 miljoner kronor. FTV har även budgeterat för ombyggnation i externa lokaler motsvarande 20 miljoner kronor. Totalt överstiger detta den beslutade ramen motsvarande 52 miljoner kronor.

9.9.9 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB

Ambulanssjukvården i Storstockholm AB (AISAB) bedriver ambulanssjukvård åt landstinget och bemannar 15 akutambulanser, 5 transportambulanser, en utomlänambulans samt

2008-10-08

länets enda intensivvårdsambulans. Antalet uppdrag 2009 beräknas uppgå till 56 500. Under 2008 tillkom den nya verksamheten transporter av avlidna vilken för 2009 budgeteras omfatta 2 700 uppdrag.

Följande mål för tillgänglighet, kvalitet och ekonomi i balans enligt huvudmålen har budgeterats:

- Tillgänglighet – 100 procent tillgänglighet av beredskapstiden
- Kvalitet – antalet avvikelser som är kopplade till bemötande ska minska med 25 procent
- Kvalitet – antalet driftstopp ska minska med 25 procent
- Ekonomi i balans – nollresultat ska uppnås

Resultatbudget

Mkr	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
SLL-externa intäkter	0,7	0,3	0,2	-31,1%	-66,0%
SLL-interna intäkter	117,1	120,9	131,7	9,0%	12,5%
<i>Summa intäkter</i>	<i>117,7</i>	<i>121,2</i>	<i>132,0</i>	<i>8,9%</i>	<i>12,1%</i>
Personalkostnader	-90,9	-94,1	-103,6	10,0%	14,0%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-25,5	-27,0	-28,4	4,9%	11,2%
<i>Summa kostnader</i>	<i>-116,4</i>	<i>-121,2</i>	<i>-132,0</i>	<i>8,9%</i>	<i>13,4%</i>
Resultat	1,3	0,0	0,0		
Årsarbetare	190	200	210	5,0%	10,5%

Ramen för budgeten är beräknade intäkter för 2009, där avtalsintäkterna från avtalet med HSN utgör 99,8 procent. AISAB:s resultat är budgeterat utifrån landstingsfullmäktiges budgetdirektiv 2009, dock är inte avtalsförhandlingarna med HSN avslutade. Den nytillkomna verksamheten transporter av avlidna budgeteras ha en omslutning på 6,3 miljoner kronor i 2008 års nivå. Prisjusteringen för 2009 har beräknats till 3 procent. Kostnaderna är beräknade i löpande priser. Jämfört med prognos för 2008 innebär budget 2009 en kostnadsökning på 5,0 procent.

Antal årsarbetare ökar till följd av den nya verksamheten. Antal sjukdagar per anställd ska hållas på dagens nivå, vilket är lägre än den fastställda målsättningen. En kartläggning med handlingsplaner kommer att genomföras under 2009.

Miljöarbetet inom AISAB styrs genom det certifierade miljöledningssystemet (ISO 14001).

9.9.10 Stockholm Care AB

Stockholm Care

Enligt bolagsordning och ägardirektiv är bolagets uppgift att vara Stockholms läns landstings organ för tjänsteexport och därvid – på affärsmässiga villkor – främja exporten av tjänster inom hälso- och sjukvårdens område. Bolaget skall förmedla och i tillämpliga delar administrativt ansvara för planerad vård och behandling av utländska patienter vid landstingets vårdenheter. Denna exportverksamhet skall i första hand avse högspecialiserad vård. Stockholm Care har också, som en del av det exportfrämjande arbetet, till uppgift att exponera och marknadsföra de tjänster som

2008-10-08

erbjuds. Stockholm Cares övriga verksamhet består av Tobias Registret, Sveriges nationella benmärgsregister, som bolaget utvecklar och administrerar för landstingets räkning. Inom ramen för tjänsteexporten bedriver bolaget dessutom i projektform viss utbildnings- och konsultverksamhet.

Syftet med bolagets verksamhet är i första hand att bidra till utvecklingen av den högspecialiserade vården. Målsättningen är att öka andelen behandlade utländska patienter inom den högspecialiserade vården med bibehållandet av den för landstinget självklara principen att vården för invånarna i Stockholms län måste komma i första hand.

Resultatbudget

Mkr

	Utfall 2007	Budget 2008	Budget 2009	Ändring 09/08	Ändring 09/07
<i>Summa intäkter</i>	88,8	95,0	86,3	-9,2%	-2,9%
Personalkostnader	-9,3	-9,1	-9,8	8,2%	5,4%
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-77,1	-81,9	-72,5	-11,6%	-6,0%
<i>Summa kostnader</i>	-86,4	-91,0	-82,3	-9,6%	-4,8%
Resultat	2,4	4,0	4,0		
Årsarbetare	10	11	11	0,0%	10,0%

Budget 2009 för Stockholm Care AB är i balans. Det budgeterade resultatet på 4,0 miljoner kronor överensstämmer med resultatkravet enligt budgetdirektiven. Såväl intäkter som kostnader beräknas minska jämfört med budget 2008 beroende på dels en volatil marknad och dels en något förändrad case-mix av patientärenden.

Bolaget har i budget för 2009 beaktat miljösteg 5 på så sätt att alla för bolaget relevanta mål avses att uppfyllas.